

Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden tietoisuus säästämisen ja sijoittamisen pankkipalveluista

Kim Virtanen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Liiketalouden tradenomi

Opinnäytetyö

2023

Tiivistelmä

Tekijä(t) Kim Virtanen
Tutkinto Tradenomi
Raportin/Opinnäytetyön nimi Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden tietoisuus säästämisen ja sijoittamisen pankkipalveluista
Sivu- ja liitesivumäärä 37 + 3
Tämän opinnäytetyön tavoite oli selvittää Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden tietoisuutta säästämisen ja sijoittamisen pankkipalveluista. Kyselytutkimus toteutettiin puolistrukturoidulla kyselylomakkeella, joka lähetettiin HELI ja LIIPO koulutusohjelmien opiskelijoille 7.12.2022 ja vastausaikaa oli 18.12.2022 asti. Opiskelijoille laaditun kyselytutkimuksen avulla oli tarkoitus selvittää, miten hyvin opiskelijat saavat neuvoa säästämässä ja sijoittamisessa, miten pankit voisivat parantaa palveluitaan ja miten tärkeänä opiskelijat kokevat säästämisen ja sijoittamisen. Tutkimuksesta on potentiaalista hyötyä sekä tutkimuksen kohderyhmälle, että pankeille. Opinnäytetyön tavoite oli myös lisätä yleistä tietoisuutta säästämisestä ja sijoittamisesta, jotta satunnainenkin lukija kiinnostuu aiheesta. Opinnäytetyön aihe on erittäin ajankohdainen vallitsevan maailmantalouden tilanteen takia ja erittäin korkean inflaation syödessä kuluttajien ostovoimaa. Perinteisen tilisäästämisen sijaan potentiaalisesti tuottavampia vaihtoehtoja hyödyntämällä inflaation torjuminen on paremmin toteutettavissa.   Opinnäytetyön tietoperustan ensimmäinen osa käsittelee pankkitoiminnan digitalisaatiota, digitaalista asiakaskokemusta sekä digitalisaation riskejä pankkitoiminnassa. Digitaalinen asiakaskokemus on finanssialalla erittäin ajankohtainen aihe, sillä perinteiset pankit joutuvat sopeutumaan digitaaliseen transformaatioon ja muuttamaan toimintamallejaan, kun kilpailu etenkin nuorista asiakkaista lisääntyy jatkuvasti. Tietoperustan toinen osa käsittelee säästämistä ja sijoittamista sekä säästämisen ja sijoittamisen yleisimpiä pankkipalveluita.   Tutkimuksen tulokset osoittivat, että suurin osa vastaajista olivat erittäin tietoisia säästämisen ja sijoittamisen pankkipalveluista sekä ymmärsivät säästämisen ja sijoittamisen tärkeyden ja etenkin pitkän aikavälin, tavoitteellisuuden ja suunnitelmallisuuden merkityksen. Tutkimuksen avoimien vastauksien joukosta nousi esiin paljon hyödyllisiä ja mielenkiintoisia kehityskohteita pankeille digitaaliseen asiakaskokemukseen sekä säästämisen ja sijoittamisen palveluihin liittyen. Keskeisiä kehityskohteita olivat digitaalisen käyttäjäkokemuksen, käyttöliittymän ja aplikaatioiden parantaminen, aktiivisemmän asiakaskontaktoinnin ja yleisen tiedottamisen kasvattaminen, säästämisen ja sijoittamisen tuotevalikoiman laajentaminen, sekä hinnoittelun muuttaminen edullisemmaksi. Pankkien on tärkeä uudistaa palveluitaan jatkuvasti, jotta nämä saisivat pidettyä nuorista ja potentiaalisista asiakkaistaan kiinni, sillä tutkimuksen tuloksien perusteella jopa yli kolmasosa vastaajista kertoi säästävänsä tai sijoittavansa jonkin muun arvopaperien välittäjän kuin pääasiallisen pankkinsa kautta.
Asiasanat säästäminen, sijoittaminen, pankkitoiminta, digitalisaatio

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyön tavoitteet.....	1
1.2	Tutkimusongelma ja rajaukset.....	2
1.3	Työn rakenne	3
2	Pankkitoiminnan digitalisaatio.....	4
2.1	Digitaalinen asiakaskokemus	7
2.2	Digitalisaation riskit pankkitoiminnassa.....	8
3	Yleisimmät säästämisen ja sijoittamisen pankkipalvelut	11
3.1	Säästäminen ja sijoittaminen	11
3.2	Tilisäästäminen	13
3.3	Rahastosäästäminen.....	14
3.4	Osakesijoittaminen	17
4	Tutkimus.....	19
4.1	Tutkimusmenetelmä	19
4.2	Kohderyhmä.....	20
5	Tutkimustulokset	21
6	Pohdinta	30
6.1	Tutkimustulosten yhteenveto.....	30
6.2	Johtopäätökset.....	32
6.3	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	33
6.4	Jatkotutkimusehdotukset.....	34
6.5	Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi	34
	Lähteet.....	36
	Liitteet.....	38
	Liite 1. Tutkimuksen kyselylomake	38

1 Johdanto

Osakesäästötili, arvo-osuustili, rahastosäästäminen ja asp-säästäminen. Säästämisen ja sijoittamisen muotoja on useita. Tässä opinnäytetyössä tutkin Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoiden tietoisuutta säästämisen ja sijoittamisen pankkipalveluista. Olen päätenyt aiheeseen oman pohdinnan ja pankissa kollegoideni kanssa käytyjen keskusteluiden tuloksena. Kiinnostuin opinnäytetyöni aiheesta, koska olen oppinut paljon pankkipalveluista ja rahoitusalaista pankissa työskennellessäni. Aloitin työskentelyn pankissa opintojeni ohella ja minulle on kertynyt yli vuoden työkokemus pankkialalta.

Säästäminen ja sijoittaminen on aiheena erittäin ajankohtainen vallitsevan taloustilanteen takia. Inflaation kasvu on ollut erittäin nopeaa euroalueella ja talouskasvun odotetaan heikentyvän entisestään energiakriisin takia. Euroopan keskuspankki on tiukentanut rahapolitiikkaansa koronnostoilla. Myös Yhdysvaltojen ja Kiinan talous on heikentynyt. (Euro ja talous 2022.) Kun inflaatio on nopeaa, osakkeiden reaaliarvot laskevat vauhdilla. Korkeiden nostaminen on erityisen haitallista pörskursseille. Korkeiden nostaminen on kuitenkin hyvin olennaista kamppailussa inflaatiota vastaan. (Saario 2020, 210.) Yhdysvaltojen kuluttajainflaation yllättävä pudotus lokakuussa oli toivottu helppo Yhdysvaltojen keskuspankille, mutta taistelu inflaatiota vastaan ei ole vielä ohi. FED (the Federal Reserve) nosti ohjaukorkoa 0,75 prosenttiyksikköä neljä kertaa peräkkäin. Ohjaukorkoa ei ole nostettu samaan tahtiin 1980-luvun jälkeen. Tulevaisuudessa FED:n odotetaan nostavan ohjaukorkoa 0,50 prosenttiyksikköä kerran, jonka jälkeen olisi edessä siirtymä 0,25 prosenttiyksikön korotuksiin. Ohjaukorkoa määritettäessä on erittäin tärkeää huomioida taloudellisten olosuhteiden kehitys. (Saphir & Schneider 2022.) Mielenkiintoista onkin nähdä, mitä Euroopan keskuspankki tekee, sillä se on seurannut FED:n jalanjäljissä määritellesään omaa korkotasoaan Euroalueella. Markkinoiden reaktioita ja yksityissijoittajan tulevaisuuden näkymiä on erittäin vaikea ennustaa tässä taloustilanteessa.

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Mielestäni on tärkeää selvittää kohderyhmän tietoisuus säästämisen ja sijoittamisen pankkipalveluista. Samalla saadaan tietoa siitä, millaisena opiskelijat kokevat säästämisen ja sijoittamisen, kun markkinoiden näkymät ovat erittäin epävarmat, korkean inflaation voimistuessa, pitkän nousukauden jälkeen. Uskaltavatko opiskelijat sijoittaa epävarmassa taloustilanteessa?

Rahaan ja sen käyttöön liittyy useita mielipiteitä, tuntemuksia ja näkemyksiä ihmisten keskuudessa. Yleisimpiä ovat esimerkiksi kateus ja ylpeys. Raha saa monet ihmiset myös tuntemaan itsensä arvottomaksi tai mitättömäksi. Erilaisilla taloudellisilla asenteilla on suora vaikutus ihmisten taloudellisiin päätöksiin. Huonot taloudelliset päätökset ja oman talouden hallinta ovat seurausta

negatiivisesta tai piittaamattomasta asenteesta. Positiivisesti talousasioihin suhtautuvat henkilöt hallitsevat yleensä paremmin henkilökohtaisia talousasioitaan, säästämisen ja sijoittamisen palveluita ja luottokorttien käyttöä. Oman talouden hallinta on heillä myös usein tavoitteellisempaa kuin negatiivisesti tai piittaamattomasti talousasioihin suhtautuvalla henkilöllä. Taloudellinen asenne, taloudellinen käyttäytyminen ja talousosaaminen heijastuvat usein tyytyväisyytenä omaan talouteen. (Hallipelto 2021, 347.) Mielestäni jokaisen ihmisen on tärkeää ymmärtää oman talouden hallinnan merkitys, vaikka ei olisi erityisen kiinnostunut säästämisestä ja sijoittamisesta. Säästämisellä ei aina tarvitse olla ennalta määrättyä kohdetta, vaan se voi olla varautumista tulevaan. Oman talouden hallinta on erityisen tärkeää tutkimuksen kohderyhmälle, jotta opiskelijoiden tulevaisuus on vakaalla pohjalla.

Tutkin aihetta tekemällä kyselytutkimuksen Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoille. Tutkimuksen taustalla on oma mielenkiintoni oppia lisää aiheesta ja syventyä aiheeseen tarkemmin. Pankissa työskennellessäni olen oppinut paljon oman talouden hallinnasta. Sitä kautta kiinnostukseni on herännyt myös säännölliseen säästämiseen ja sijoittamiseen. Olen oppinut ymmärtämään pitkän aikavälin merkityksen. Haluan selvittää, miten tietoisia kohderyhmä on näistä asioista ja haluan lisätä heidän tietoisuuttaan säästämisestä ja sijoittamisesta haastavassa 2020-luvun taloussympäristössä.

1.2 Tutkimusongelma ja rajaukset

Tämä tutkimus koostuu pääongelmasta ja kolmesta alaongelmasta, jotka esittelen alla.

Ovatko Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijat tietoisia säästämisen ja sijoittamisen pankkipalveluista?

1. Miten paljon opiskelijat saavat neuvoa omalta pankiltaan säästämisen ja sijoittamisen palveluissa?

2. Mitä pankit voivat tehdä parantaakseen säästämisen ja sijoittamisen palveluita ja asiakaskokemusta?

3. Ovatko opiskelijat tietoisia säästämisen ja sijoittamisen tärkeydestä?

Halusin ensin kartoittaa opiskelijoiden tietoisuutta laajemmin pankkipalveluista, mutta kollegoideni kanssa ja opinnäytetyöseminaareissa käytyjen keskusteluiden perusteella päädyin rajaamaan aiheen säästämisen ja sijoittamisen pankkipalveluihin.

Alla olevan peittomatriisin (Taulukko 1) avulla havainnollistan, kuinka tutkimuskysymykset yhdistyvät tutkimuksen teoriaosuuteen ja kohderyhmälle lähettämäni kyselylomakkeen kysymyksiin.

Taulukko 1. Peittomatriisi

Alakysymys	Tietoperusta (luku)	Kyselylomakkeen kysymys	Tulokset (luku)
Miten paljon opiskelijat saavat neuvoa omalta pankiltaan säästämisen ja sijoittamisen palveluissa?	2.2, 3.1	13, 14	5
Mitä pankit voivat tehdä parantaakseen säästämisen ja sijoittamisen palveluita ja asiakaskokemusta?	2.1, 2.2, 3.2, 3.3, 3.4	7, 10, 13, 14	5
Ovatko opiskelijat tietoisia säästämisen ja sijoittamisen tärkeydestä?	3.1, 3.2, 3.3, 3.4	4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14	5

1.3 Työn rakenne

Opinnäytetyön toisessa luvussa kerron pankkipalveluiden digitalisaatiosta ja miten pankit reagoivat teknologian tuomiin muutoksiin. Käsittelen myös pankkitoiminnan digitalisaatiota asiakkaan näkökulmasta eli digitaalista asiakaskokemusta. Tämä on erittäin tärkeää, sillä säästämisen ja sijoittamisen palvelut ovat siirtyneet hyvin vahvasti digitaalisiin kanaviin, kuten suurin osa muistakin pankkipalveluista. Kolmannessa luvussa kuvaan säästämisen ja sijoittamisen yleisimpiä pankkipalveluita sekä säästämistä ja sijoittamista käsitteinä. Opinnäytetyön toinen ja kolmas luku muodostavat teoriaosuuden. Neljännessä luvussa kerron tutkimuksen toteutuksesta ja viidennessä luvussa analysoin tutkimustuloksia. Opinnäytetyön viimeinen osa, luku kuusi, koostuu tutkimustulosten johtopäätöksistä sekä oman oppimiseni ja opinnäytetyöprosessin arvioinnista. Pohdintaosuudessa esittelen myös jatkotutkimusehdokseni.

2 Pankkitoiminnan digitalisaatio

Raha vaikuttaa ihmisten jokapäiväiseen elämään ja toimintaan ja sillä on erittäin pitkä historia. Tästä huolimatta rahan alkuperästä ja historiasta keskustellaan liian harvoin. Raha maksuvälineenä on kokenut valtavan muutoksen tuhansien vuosien aikana. Savitaulut ja puukapulat olivat yleinen maksamisen muoto tuhansia vuosia sitten ja ne toimivat velallisen ja velkojan välisinä hyödykkeinä. Tämän jälkeen seurasi kullan ja hopean seoksesta valmistetut kalliit tavarat. Yleisesti uskotaan, että kaikkien aikojen ensimmäiset kolikot painettiin kuningas Gykesin toimesta 600-luvulla eaa. Lyydian valtakunnassa, nykyisen Turkin alueella. Ensimmäisistä kolikoista meni pitkään ennen ensimmäisten setelien käyttöönottoa. 800-luvulla Kiinassa siirryttiin seteleihin niiden kevyemmän rakenteen takia. Siirtymä seteleihin toteutettiin Euroopassa vasta vuodesta 1690 lähtien. Laa-
jan kultakannan merkittävimmät aikakaudet olivat voimassa maailmanlaajuisesti vuosina 1870-luvun alusta vuoteen 1914 asti sekä vuodesta 1925 vuoteen 1933. Kansainvälinen rahajärjestelmä sai alkunsa Yhdysvalloissa järjestetyssä Bretton Woodsin konferenssissa vuonna 1944 ja kansainvälinen valuuttarahasto, International Monetary Fund (IMF), sai alkunsa vuonna 1945. Dollari oli hallitsevassa asemassa maailmassa vuonna 1971. Tämän takia Yhdysvaltojen presidentti Richard Nixonin päätös poistaa dollari kultakannasta sai aikaan maailmanlaajuisen poistumisen kultakannasta. Nykyisin yleisin maksamisen muoto on digitaalinen raha ja vaikka käteinen kelpaa edelleen maksuvälineeksi, ihmiset suorittavat suurimman osan maksuistaan sähköisesti verkkopankissa. (Hallipelto 2021, 21-23.)

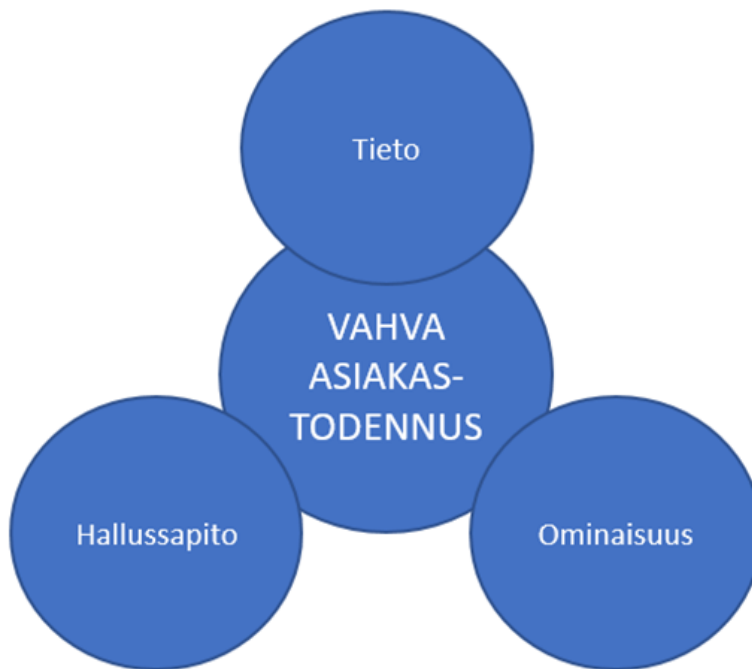
Pankkitoiminta oli jo digitalisoitumassa ja siirtymässä pankin konttorissa tapahtuvasta toimihenkilöpalvelusta yhä enemmän verkkopalveluun jo ennen koronaviruspandemiaa. Kuten monella muullakin alalla, pandemia kiihdytti digitaalista muutosta pankkisektorilla. Merkittävä tekijä pankkipalveluiden siirtymisessä paikan päällä tapahtuvasta perinteisestä palvelusta digitaalisiin kanaviin ei ole ainoastaan pandemia tai nuorten asiakkaiden nopea digitaalisten palveluiden omaksuminen. Pankeilla on myös suuri rooli tehdä palveluista turvallisia ja varmoja, jotta kuluttajien luottamus palveluihin säilyy ja myös ikääntyvä väestö ottaisi digitaalisia palveluita käyttöönsä. Nykyaikana pankit kohtaavat merkittävää kilpailua digitalisaation tuomien muutosten myötä. Pankkien on oltava asiakkaiden saatavilla jatkuvasti ja vastattava kuluttajien kasvavaan vaatimustasoon. (European Central Bank 2021.)

Digitaalisten maksujen yleistymistä kuvaa hyvin suomalaisten käteisen rahan käytön supistuminen. Nykyisin vain noin kymmenen prosenttia suomalaisista ovat aktiivisia käteisen käyttäjiä. Kyse on erittäin suuresta muutoksesta, sillä yli viisi vuotta sitten käteistä rahaa käytti Suomessa aktiivisesti noin 20 prosenttia suomalaisista. (Hallipelto 2021, 30.) Digitaalisesti tehtävät maksutapahtumat ovat nykyisin huomattavasti yleisimpiä kuin käteisen rahan käyttö. Siirtymä käteisestä digitaalisiin

pankkipalveluihin on tapahtunut hyvin nopeasti. Pohjoismaista löytyy jo kauppoja, joissa käteistä rahaa ei voi käyttää maksuvälineenä. (Hallipelto 2021, 31.) Merkittävä kysymys mahdolliseen cashless societyyn eli käteisrahattomaan yhteiskuntaan siirtymisessä on turvallisuuteen liittyvät tekijät. Mikäli kaikki maksut ovat digitaalisia, on kuluttajien datan tallentaminen rekistereihin välttämättömyyksiä maksujenvälityksen näkökulmasta. Lainsäädännön painoarvo kasvaisi, kun kuluttajien yksityisyys olisi suuressa roolissa. (Hallipelto 2021, 33.)

Digitalisaatiolla on pankkitoimintaan suuria vaikutuksia. Pankkien kulut ovat nousussa, erityisesti erilaisten hankintojen osalta, joita pankit ovat joutuneet tekemään täyttääkseen digitalisaation vaatimukset. Koska pankkien näkökulmasta tasainen tulonlähde, korkokate on pienentynyt, ovat erilaiset palkkiotuotot erittäin tärkeitä pankeille. (Hallipelto 2021, 42.) Digitalisaation suuri vaikutus näkyy pankkitoiminnassa esimerkiksi paperisten asiakirjojen ja käteisen rahan määrän supistumisena. Mobiililaitteet ovat yleistyneet merkittävästi valtavan teknologisen mullistuksen ja muutoksen myötä. Fintech on digitaalinen teknologia, jota hyödynnetään rahoituspalveluiden tarjoamisessa yrityksille ja henkilöasiakkaille yhä useammin. Fintechin päämääränä on edesauttaa asiakkaiden rahoituspalveluihin liittyviä prosesseja. Nykyisin rahoitusteknologia keskittyy enemmän asiakkaisiin, kun ennen kyseiset palvelut olivat suunnattu esimerkiksi pankkiirien prosessien tueksi. (Hallipelto 2021, 40.) Pankkitoiminta on perinteisesti rakentunut riskien välttämisen pohjalle. Pankeissa on myös pyritty vähentämään muutoksia jo olemassa oleviin toimintamalleihin. Fintech-yrityksissä innovatiivisuus ja muutoshalukkuus on erittäin tärkeä osa toimintaa. (Gerdt & Eskelinen 2018, 174.)

Kuva 1. Vahvan tunnistautumisen periaatteet (mukaillen Hallipelto 2021, 126)

Fintechin avulla voivat pankit tarjota asiakkailleen digitaalisia palveluja. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi maksuliikenteen, rahoituksen ja säästämisen ja sijoittamisen palvelut. Keskeinen osa näiden palveluiden käyttöä on vahva tunnistautuminen. Kuten yllä olevasta kuvasta (Kuva 1) voi havaita, vahva tunnistautuminen perustuu yleensä kolmeen todentamistekijään. Kyseiset tekijät ovat yleensä tieto, hallussapito ja fyysinen ominaisuus. Tiedolla tarkoitetaan tässä yhteydessä salassanaa, joka on tiedossa vain palveluita käyttävällä henkilöllä. Hallussapidolla tarkoitetaan esimerkiksi pankin mobiilisovellusta tai avainlukulistaa, joita käytetään vahvan tunnistautumisen vahvistamiseen. Fyysisellä ominaisuudella tarkoitetaan esimerkiksi käyttäjän sormenjälkeä. Kaikki vahvat tunnistautumiset toteutetaan dynaamisen todentamismekanismien avulla. Tällä tarkoitetaan, että todentamisprosessi salataan ja tunnistautuvan henkilön tietojen oikeellisuus pystytään tarvittaessa todistamaan. (Hallipelto 2021, 125-126.) Vahvan tunnistautumisen tarjoajia ovat pankkien lisäksi eri viranomaiset ja teleoperaattorit. Pankeilla on Suomessa ja muissa Pohjoismaissa johtava rooli vahvassa tunnistautumisessa, teleoperaattoreiden ja esim. Digi- ja väestötietoviraston kansalaisvarmenteen käyttö on marginaalista. Pankit saavat eri palveluntarjoajilta pienen palkkion tunnistautumisesta niiden verkkopankkitunnuksilla. Lisäksi tämä tuo näkyvyyttä ja luotettavuutta pankeille. (Oksanen 2022, 3.)

Pankkitoiminnan perustarkoitus on ennen ollut henkilö- ja yritysasiakkaiden varojen tallettaminen erilaisille tileille ja pankin asiakkaiden luototus. Lainojen lisäksi pankit tarjoavat asiakkailleen maksuliikenteen tuotteita sekä sijoitus- ja varainhoitopalveluita. (Hallipelto 2021, 42.) Pankeilla on

tunnetusti käytössä useita vanhoja järjestelmiä jopa 60-luvulta asti. Pankit ovat käyttäneet näitä järjestelmiä palvellakseen asiakkaitaan parhaalla mahdollisella tavalla kunkin aikakauden aikana. Teknologia on saanut aikaan suuren muutoksen ja siitä on paljon apua pankeille esimerkiksi luottoriskien analysoinnissa. Pankit ovat hypänneet uuteen teknologian täyteiseen maailmaan hieman verkkaisesti, mutta siitä huolimatta voimakkaan digitalisoitumisen vaikutusta pankkitoimintaan on pidetty merkittävänä. Pankkisektorin organisaatioissa ollaan huolissaan nopeasta digitalisaatiosta alalla työskentelevien johtajien mukaan. Johtajista jopa 81 prosenttia kokee asian aiheuttavan huolta organisaationsa sisällä. Teknologiakehitys ja sen tuomat muutokset eivät aiheuta vastaavaan tason huolta millään muulla sektorilla. (Gerdt & Eskelinen 2018, 166.)

2.1 Digitaalinen asiakaskokemus

Asiakaskokemus pankin asiakkaana on muuttunut valtavasti viime vuosikymmenien aikana. Ennen asiakaskokemusta kehitettiin ainoastaan konttorilla tapahtuvan asiakaspalvelun näkökulmasta. Noin kymmenen vuotta sitten merkittävät kansainväliset pankit, kuten Citibank, lakkauttivat tulospalkkiot konttoreissa asiakkaita palvelevilta toimihenkilöiltä. Muutoksen tavoite oli siirtyä ajatusmalliin, jossa keskitytään enemmän asiakaskokemukseen. Painopiste siirtyi pois lisäpalveluiden tarjoamisesta asiakkaalle, ja henkilöstön tulospalkkiot perustuivat ainoastaan asiakastyytyvyyteen. Nykyisin pankin konttorissa asiointia ajatellaan ylimääräisenä rasitteena. Yhä useampi asiakas suosii digitaalisia kanavia, kuten mobiilikanavaa. Bain & Company arvioi, että mobiilikanavaa hyödynnetään jo 30 prosentin osuudella kaikesta pankkiasioinnista maailmanlaajuisesti mitattuna. Konttorissa asiointi on pienentynyt esimerkiksi Englannissa kymmeniä prosentteja vuodessa. Tämän seurauksena pankit joutuvat lakkauttamaan konttoreitaan ja vastaamaan uuden digitaalisen aikakauden asiakkaiden vaatimuksiin. (Gerdt & Eskelinen 2018, 169.)

Pankit joutuvat pohtimaan asemaansa markkinoilla monesta eri syystä. Nopea teknologiakehitys ja pankkitoiminnan sääntely muokkaavat pankkitoimintaa ja pakottavat pankkeja uusiutumaan jatkuvasti. Asiakkaiden vaatimustaso ja kilpailu asiakkaista on myös kasvanut digitalisaation tuomien muutoksien myötä. Pohdintaa täytyy tapahtua liiketoiminnan näkökulmasta. Accenture Strategy arvioi, että välttääkseen tuottojen laskun jopa kolmanneksella, täytyy Pohjoismaisten pankkien pystyä kehittämään uusia digitaalisia palveluita. (Gerdt & Eskelinen 2018, 168.)

Uskollisuus omaa pankkia kohtaan oli aiemmin erittäin suuressa roolissa pankkiasioinnissa. Asiakkaana pysyttiin uskollisesti lapsesta asti, koko aikuisiän läpi. (Gerdt & Eskelinen 2018, 170.) Säästäminen oli konkreettista, esimerkiksi säästölippaan käyttäminen. Säästölippaan käyttö juontaa juurensa 1920-luvulle. Osuuskassa jakoi säästölipput kouluille ja lapset saivat opetella säästämään säännöllisesti jo nuoresta iästä asti. (OP Media 2021.) Asiakassuhteet pankkien kanssa olivat pitkäkestoisia. Pankkia vaihdetaan nykyaikana usein ja vaihdon taustalla on asiakaskokemus. Myös

palveluiden ostaminen oman pankin kilpailijoilta on nykyisin hyvin tavallista. Varainhoitoon tai valuutanvaihtoon liittyvät palvelut ovat yleisimpiä palveluita, joita asiakas ostaa oman pankin ulkopuoliselta toimijalta. (Gerdt & Eskelinen 2018, 170.)

Yksi pankkien vahvuuksista on asiakkaista saatavan tiedon määrä. Asiakasdataan sisältyy kaikki asiakkaiden raha-asiat esimerkiksi: tulot, menot, kulutustottumukset, luottokelpoisuus ja riskinsietokyky. Täten pankit saavat tärkeää ja oleellista tietoa asiakaskäyttäytymisestä. Suuri tiedon määrä on usein jakautunut vuosien aikana eri järjestelmiin. Tämä hankaloittaa merkittävästi asiakasdatan hyödyntämistä pankeissa. Valitettavasti pankit joutuvat käyttämään paljon resursseja uusien palveluiden kehittämisen sijasta olemassa olevien järjestelmien ylläpitoon. (Gerdt & Eskelinen 2018, 171-172.)

Tulevaisuudessa on mahdollista siirtyä järjestelmään, joka mahdollistaa esimerkiksi automaattisen asuntolainan haku- ja myöntöprosessin. Tämä on mahdollista järjestelmän keräämän asiakasdatan perusteella, joka antaa työkalut järjestelmälle asiakkaan luottokelpoisuuden arvioimiseksi. Kyse olisi tekoälyyn perustuvasta järjestelmästä, joka hyödyntää niin sanottua lohkoketjuteknologiaa. (Gerdt & Eskelinen 2018, 173-174.)

Optimaalisin näkymä tulevaisuuden pankkitoiminnalle on adaptiivinen ja yhteistyökykyinen kokonaisuus, jossa asiakaskokemuksen keskiössä ovat automatisoidut palvelut. Näiden palveluiden luomiseen hyödynnetään kattavasti asiakkaista saatavilla olevaa informaatiota ja asiakasrajapintoja. (Gerdt & Eskelinen 2018, 175.)

2.2 Digitalisaation riskit pankkitoiminnassa

Nykyaikana puhutaan paljon digitalisaation tuomista hyödyistä kuluttajien elämään. Palvelut ovat helposti saatavilla ajasta ja paikasta riippumatta. Pankkiasiointi on erittäin vaivatonta sekä asiakkaan että pankin näkökulmasta. Näinhän se onkin, mutta helppous tuo mukanaan myös riskejä. Perehdyn seuraavassa vähän tarkemmin nopean teknologisen muutoksen aikaansaamiin riskeihin OECD:n tekemien riskiluokkien mukaisesti, jotka pankkien ja kuluttajien on syytä huomioida pankkiasioita hoitaessaan. (Hallipelto 2021, 314.)

Markkinalähtöiset riskit sisältävät yleensä modernien palveluiden tarjoamista niistä tietämättömille kuluttajille ja siten kuluttajien digitaalisen ympäristössä toimimisen epävarmuuden väärinkäyttöä. Kyseisiin riskeihin sisältyy tyypillisesti myös kohtuuttoman suurta kuluttajan analysointia ja informaation luottamuksellisuuden vähäisyyttä. (Hallipelto 2021, 314.)

Kuluttajavetoisiin riskeihin sisältyvät kuluttajan päivittäisten raha-asioiden ja muiden pankkiasioiden, kuten lainojen sekä säästämisen ja sijoittamisen digitalisoituminen. Kuluttajavetoiset riskit

vaikuttavat kaikissa ikäluokissa. Kyseisissä riskeissä on tärkeää huomioida, että vaikka kuluttajan saatavilla olevat digitaaliset ratkaisut helpottavat asiointia, digitaaliset palvelut eivät paranna palveluiden käyttäjän tietämystä taloudellisista asioista. (Hallipelto 2021, 314.)

Teknologia- ja teknologialähtöiset riskit johtuvat algoritmien hyödyntämisestä ja ihmisen näkemyksen puutteellisuudesta. Ihmisen päätöksien poissaolon seurauksena kuluttajalle voi koitua ylimääräisiä kuluja tai palveluiden estoja. (Hallipelto 2021, 314.)

Sääntelyyn ja valvontaan perustuviin riskeihin kuuluu eri maiden välillä tapahtuvat palveluntarjoajien ja viranomaisten ristiriidat sekä maiden sisäinen vajavaisuus valtakunnallisessa julkistamis- ja muutoksenhakutoiminnassa. Eri maiden välillä keskeistä on erityisesti kansainvälinen kaupankäynti ja yhteisymmärryksen löytäminen maiden välisen sääntelyn rajatapauksissa. (Hallipelto 2021, 315.)

Edellä käsitellyillä riskeillä voi olla merkittäviä haitallisia seuraamuksia digitaalisten rahoituspalveluiden käyttäjille. Riskeistä aiheutuvat vahingot saattavat näkyä kuluttajien digitaalisten palveluiden luottamuksen supistumisena tai katoamisena. Pienipalkkaisia kuluttajia sekä erityisesti ikääntyneempää osaa väestöstä saattaa koskettaa digitalisoituneen systeemin ulkopuolelle ajautuminen varallisuuden tai digitaaltaitojen puutteen seurauksena. Tällaisesta tilanteesta käytetään myös nimeä financial exclusion. Erittäin keskeisiä digitalisaation seurauksia ovat herkässä taloustilanteessa olevien ihmisten ylivelkaantuminen sekä kuluttajien yleistyvää altistuminen väärinkäytöksille ja petoksille. Tilanne asettaa kuluttajat haastavaan asemaan; digitaaliset palvelut mahdollistavat asioita, jotka eivät olleet ennen saavutettavissa, mutta tuovat mukanaan riskejä, jotka saattavat johtaa mittaviin vahinkoihin. Vahvan talousosaamisen ja tuntemuksen lisäksi erittäin tärkeää on siis myös digitaalinen osaaminen ja omien laitteiden tietoturvan hallinta. Seuraavissa kappaleissa käsitellään yleisimpiä huijauksen ja petoksen muotoja, joita kuluttajat voivat kohdata päivittäisen digitaalisen asiointinsa yhteydessä. Huijauksien ja petoksien kohteeksi joutumisen välttämiseksi on tärkeää tuntea yleisimmät tavat, joilla kuluttajia pyritään luovuttamaan taloudellisia tietojaan rikollisten käsiin. (Hallipelto 2021, 315-318.)

Puhelinhuijauksessa pyritään selvittämään henkilökohtaisia ja taloudellisia tietoja puhelun vastaanottavalta osapuolelta. Puheluissa tarjotaan esimerkiksi lainaa, sijoitusmahdollisuuksia tai pyydetään huijauksen kohdetta lahjoittamaan rahaa hyväntekeväisyyteen. Soittaja saattaa sanoa työskentelevänsä esimerkiksi pankin tai viranomaisten alaisuudessa. Soittavan henkilön asia vaikuttaa yleensä tärkeältä ja huijauksen kohdetta käsketään toimimaan nopeasti. Puhelun tavoitteena on, että huijauksen uhri päätyy luovuttamaan verkkopalvelutunnuksensa soittajalle. (Hallipelto 2021, 318.)

Tietojenkallastelun tavoite on myös hankkia salaisia taloudellisia tietoja huijauksen kohteelta. Huijattavaan henkilöön saatetaan esimerkiksi ottaa yhteyttä sähköpostilla tai tekstiviestillä. Viesti on usein yritetty saada vaikuttamaan mahdollisimman uskottavalta ja viestissä väitetään yhteydenottajan työskentelevän luotettavassa organisaatiossa. Yleensä viesti sisältää linkin, jonka kautta huijauksen kohdetta pyydetään vaihtamaan hänen salasanaan tai syöttämään sivulle verkkopalvelutunnuksensa. Myös tämän huijauksen yleinen ominaisuus on asian kiireellisyys. (Hallipelto 2021, 319-320.)

Väliintulohyökkäys perustuu kahden osapuolen yhteyden väliintuloon kolmannen osapuolen toimesta. Huijauksen kohde kirjautuu omaan verkkopankkiinsa huijajaan hänelle antaman linkin kautta. Syötettyään verkkopalvelutunnukset väärennetyille sivustolle, luovuttaa uhri tunnuksensa huijajalle. Huijaja käyttää saamiaan tunnuksia huijattavan henkilön verkkopankkiin kirjautumiseen. Vahvistuspyyntö tulee uhrille, mutta uhrilla ei herää epäilystä asian aitoudesta, koska hän pääsee kirjautumaan sisään väärennetyille sivustolle. Huijauksella rikollinen pyrkii kaappaamaan uhrin tärkeitä taloudellisia tietoja, verkkopalvelutunnukset ja luottokorttien numerot. (Hallipelto 2021, 321.) Tuore esimerkki väliintulosta on tältä syksyltä S-Pankin tunnistamishäiriöstä. Jotkut pankin asiakkaat saattoivat päästä toisen asiakkaan verkkopankkiin, tämä mahdollisti myös rikollisen toiminnan mahdollisuuden kolmansille osapuolille. (Oksanen 2022, 3.)

Identiteettivarkaudella tarkoitetaan uhrin nimen ja taloudellisten tietojen hyödyntämistä rikollisiin tarkoituksiin, yleensä huijatun henkilön rahojen varastamiseksi verkkopankki- tai korttitietojen avulla. Identiteettivarkauksia tapahtuu yleisimmin sosiaalisen median eri kanavissa. Varastetuilla identiteeteillä käydään kauppaa pimeässä verkossa. (Hallipelto 2021, 322.)

Sijoituspetos perustuu uhrille annettavaan mielikuvaan erittäin potentiaalisista sijoitusmahdollisuuksista. Huijaja ottaa yhteyttä huijauksen kohteeseen yleisimmin puhelimitse tai sähköpostin välityksellä. Sijoitustarjouksessa vedotaan erinomaisiin ja epärealistisiin voittomahdollisuuksiin. Sijoituskohteena uhrille tarjotaan usein kryptovaluuttoja, suoria osakkeita tai rahastoja. Sijoituspetoksen seurauksena uhri menettää kaiken sijoittamansa varallisuuden petoksen suorittaneelle henkilölle. (Hallipelto 2021, 325.)

3 Yleisimmät säästämisen ja sijoittamisen pankkipalvelut

Tässä luvussa käsittelen säästämistä ja sijoittamista sekä säästämisen ja sijoittamisen yleisimpiä pankkipalveluita. Kerron ensin säästämisestä ja sijoittamisesta yleisesti, jonka jälkeen esittelen yleisimmät säästämisen ja sijoittamisen pankkipalvelut järjestyksessä matalariskisimmistä palveluista korkeariskisimpiin palveluihin.

3.1 Säästäminen ja sijoittaminen

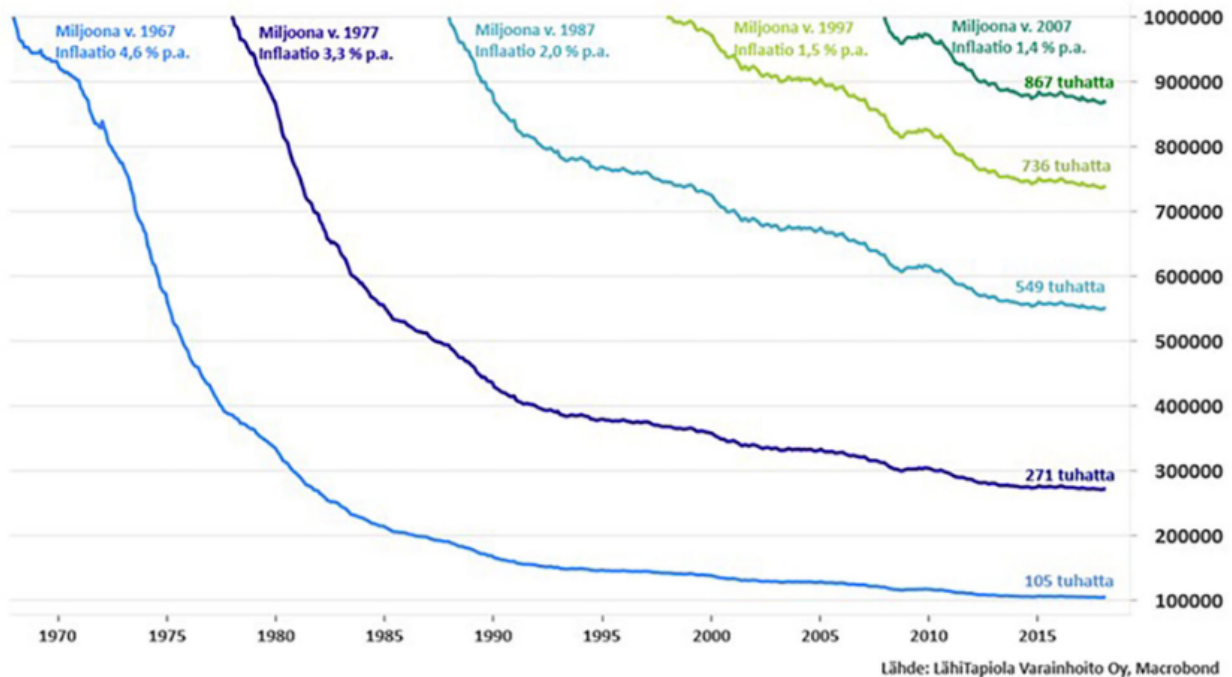
Säästäminen ja sijoittaminen ovat hyvin yleisiä käsitteitä ja kyseisiä termejä pyritään tutkimaan jatkuvasti, koska oikein toteutettuna ne kasvattavat kuluttajien varallisuutta ja edistävät taloudellista hyvinvointia. Säästämistä ja sijoittamista ei aina ole helppoa ja yksinkertaista erottaa toisistaan, vaikka säästäminen käsitetään varojen kuluttamisen minimoimiseksi ja sijoittaminen varallisuuden kartuttamiseksi. Molemmat toiminnot voivat olla erittäin tavoitteellisia jotain tiettyä hankintaa tai varallisuuden rajaa ajatellen. Usein myös yksityishenkilöt säästävät ja sijoittavat ilman erityisiä tavoitteita tiedostaen pitkän aikavälin hyödyt. (Hallipelto 2021, 143.) Vastuullinen tai eettinen säästäminen ja sijoittaminen on lisännyt suosiotaan. Vastuullisuudella ja eettisyydellä tässä yhteydessä tarkoitetaan, että ympäristö, sosiaalinen vastuu ja hyvä hallintotapa (ESG) huomioidaan ratkaisuja ja päätöksiä säästämisen ja sijoittamisen tuotteista tehtäessä. (Hallipelto 2021, 336.)

Taulukko 2. 1 000 euron sijoituksen kehitys eri tuotoilla ja aikaväleillä (mukailten Saario 2020, 44)

	10 vuotta	20 vuotta	30 vuotta
7 %	1 970	3 870	7 610
10 %	2 590	6 730	17 450
13 %	3 390	11 520	39 120

Korkoa korolle ilmiön ja pitkän aikavälin hyödyntäminen tuottavat sijoittajalle merkittävän rahallisen hyödyn. Tärkeintä on sijoittaa pörssi-indeksiin mukaisesti ja huomioida, että sijoitettavien tuotteiden kulut on pidettävä mahdollisimman matalina, etteivät ne syö sijoittajan pitkän aikavälin tuottoja. Yllä olevasta taulukosta (Taulukko 2) huomataan, että jo hyvin pienellä 1 000 euron pääomalla päästään erinomaisiin tuottoihin pitkällä aikavälillä sijoittamalla pörssi-indeksiin mukaisesti pyöristettyinä lähimpään 10 euroon. Pääomaa lisäämällä sijoittaja voi yltyä paljon suurempiin tuottoihin. Taulukon esimerkkiä tarkastellessa tulee myös huomata, että kyse on vain alkupääomasta. Tuotot kasvavat huomasti, kun sijoitetaan kuukausittain alkupääoman lisäksi. Sijoittajan on mahdollista

saavuttaa jopa miljoona euroa tekemällä esimerkiksi 36 000 euron alkusijoitus ja sijoittamalla 200 euroa kuukaudessa 30 vuoden ajan 9,4 prosentin vuosituotolla. (Saario 2020, 44-45.)

Kuva 2. Inflaation vaikutus miljoonaan euroon vuodesta 1967, 1977, 1987, 1997 ja 2007 lähtien (LähiTapiola 2018)

Säästämisen ja sijoittamisen yhteydessä on myös erittäin tärkeää puhua inflaation merkityksestä yksittäisen kuluttajan ostovoimaan etenkin pitkällä aikavälillä. Yllä olevasta kuvasta (Kuva 2) voidaan havaita, että 50 vuoden aikana vuodesta 1967 vuoteen 2017 mennessä yksittäisellä kuluttajalla ollut miljoona euroa on sulanut vain noin sataan tuhanteen euroon, jos rahat olisi pidetty käteisenä eikä kuluttaja olisi tehnyt toimenpiteitä inflaation torjumiseksi ja potentiaalisten tuottojen saamiseksi. (LähiTapiola 2018.)

Ihmiset jakaantuvat kolmeen eri ryhmään tietyn tulotason ylitettyään, kun kyse on säästämisestä. Kyseiset ryhmät ovat säästäjät, ihmiset, jotka eivät koe olevansa kykeneviä säästämään ja ihmiset, jotka eivät koe tarvetta säästämislle. (Housel 2021, 103.) Keskeistä säästämässä onkin tehokkuus, eikä korkea tulotaso. Oppimalla elämään pienemmällä kulutuksella ja olemalla tyytyväinen maltillisempaan elämäntyyliin ja kulutuksen tasoon, jokainen ihminen voi kontrolloida säästöihin menevän rahan määrää. Tiivistettynä voidaan todeta, että mitä enemmän säästät, sitä vähemmän voit kuluttaa. Housel 2021, 105.) Jokaisella kuluttajalla on tarve perusasioille, mutta tietyn tulotason saavutettuaan ihmisen perustarpeiden lisäksi kulutettava varallisuus on egon aikaansaannosta. Yksi tehokkaimmista keinoista lisätä säästämistä ei ole tulotason kasvattaminen, vaan ihmisen

oman nöyryyden kehittäminen. (Housel 2021, 106.) Monella kuluttajalla on mielessään jokin tietty säästötavoite. Tavoite voi olla esimerkiksi oma asunto tai auto. Säännöllistä säästämistä voi ja tulisi tehdä myös ilman mitään selkeää tavoitetta niin sanotusti pahan päivän varalle. Elämällä on kyky yllättää juuri, kun sitä vähiten odottaa ja yllättäviin tilanteisiin on syytä varautua varallisuudella, joka ei näy ulkopuolisille. (Housel 2021, 107.)

2020-luvun talousasioiden hallitsemiseksi on välttämätöntä sisäistää yhteiskunnallistaloudelliset näkökannat. Nykyaikana oman talouden hallinta on pakko nähdä osana yhteiskuntaa ja maailmantaloutta. (Hallipelto 2021, 333.) Kuluttajien kannalta on olennaista käsittää, millaisia vaikutuksia heidän sijoitus- ja talouspäätöksillään on heidän ympäristöönsä sekä talouteen (Hallipelto 2021, 334). Talouden ymmärryksestä voi hyötyä myös kattavammin. Sijoittamalla esimerkiksi tietyn toimialan yrityksen osakkeisiin, voi sijoittajalla samalla herätä kiinnostus tämän toimialan ilmiöihin ja uutisiin sekä taloudellisiin aiheisiin muutenkin. (Hallipelto 2021, 337.)

3.2 Tilisäästäminen

Tilisäästäminen on erittäin yleinen, helppo ja vaivaton tapa säästää vähäisten talletusvaatimuksien ja nostorajoitusten ansiosta. Suurin osa Suomen kansalaisista säästää tilimuotoisesti omalle säästötililleen, jolloin rahat ovat matalariskisesti nopeasti saatavilla, mutta niille ei makseta lainkaan tai erittäin vähän korkoa. (Hallipelto 2021, 143-144.)

Säästötili soveltuu lyhytaikaiseen taloudelliseen varautumiseen yllättäviä menoja varten. Yleisen korkotason ja inflaation ollessa korkealla, menettävät säästötilillä olevat talletukset nopeasti arvoaan. Säästö- ja talletustileille maksettava korko voi olla kiinteä tai muuttuva korko. Korko kertyy tiliehtojen mukaisesti ja koron kertymis- sekä hyvitystavat eroavat merkittävästi toisistaan sekä vaikuttavat talletusten kokonaissaldon kasvuun, esimerkiksi tiheästi hyvitetty korko kerryttää saldoa nopeammin kuin harvoin hyvitetty korko. Määräaikaistalletuksille maksettava korko on usein korkeampi, koska tallettaja sitoutuu tekemään talletuksen sovituksi ajanjaksolle tiliehtojen mukaisesti ja tilille maksettava korko on kiinteä koko talletusjakson ajan. (Hallipelto 2021, 144.)

Jotkin online-luotonantajat ja rahoitusyhtiöt tarjoavat talletuksille parempaa korkoa kuin perinteiset pankit, koska kyseisten toimijoiden kustannukset ovat yleisellä tasolla matalampia kuin perinteisillä pankeilla. Tämänkaltaisissa tilanteissa on erittäin olennaista varmistaa, että kyseisten toimijoiden tarjoamat vaihtoehdot kuuluvat talletussuojan piiriin. (Hallipelto 2021, 144.)

ASP-tilin voi avata Suomessa 15-44-vuotiaana. ASP-järjestelmä perustuu asuntosäästö-palkkiolaikiin ja kyseinen järjestelmä mahdollistaa ASP-lainan myöntämisen ensiasunnon ostajalle erittäin hyvillä ehdoilla, kun ASP-tilin avannut henkilö on säästänyt ASP-tililleen 10 prosenttia ensiasunnon hinnasta. Valtiokonttori tarjoaa tukea sekä pankeille että kuluttajille ASP-asioissa. ASP-lainan

tärkeimpiä etuja ovat veroton 1 prosentin korko ja 2-4 prosentin lisäkorko ASP-tilille kertyneille säästöille säästämisen aloittamisvuoden ja enintään viiden seuraavan vuoden ajalta. ASP-lainan korko on alhaisempi kuin muiden vastaavien pankin myöntämien ensiasuntolainojen korko. Lisäksi ASP-säästäjä saa ASP-lainalle maksuttoman valtiontakauksen ja valtion korkotukea kymmenen vuoden ajalle. ASP-säästäjän tulee tallettaa ASP-tilille tavoitteen mukainen summa säästämällä tilille vähintään kahdeksan kalenterineljänneksen ajan 150-3000 euroa yhden neljänneksen aikana. Säästämisestä voi pitää taukoa ja säästämislle ei ole määritelty maksimiaikaa. Säästäjä saa ASP-lainan edut käyttöönsä, kun hän nostaa ASP-lainan ensiasuntonsa ostoa varten. (Valtiokonttori 2023.) ASP-tili tarjosi 1980-luvun kiinnostuksen nousun seurauksena mahdollisuuden nuorille kulluttajille osallistua asuntomarkkinoille. 1990-luvulla vaikeimpana lama-aikana ASP-tili oli suuressa suosiossa. ASP-tilin menestyksestä kyseisellä ajanjaksolla kertoo yli 60 000 ASP-sopimuksen määrä Suomessa. Tämän jälkeen kiinnostus ASP-säästämiseen supistui. Viime aikoina ASP-säästämisen keskeiset edut, valtion korkotuki ja ilmainen valtiontakaus ovat jälleen kasvattaneet ASP-säästämisen suosiota Suomessa. (Gustaffson 2023.)

3.3 Rahastosäästäminen

Suomessa sijoitusrahastoja hallinnoivat rahastoyhtiöt ja toimintaa sääntelee muun muassa sijoitusrahastolaki. Sijoitusrahastot muodostavat kokonaisuuden erilaisista osakkeista tai muista arvopapereista. Yksityishenkilö voi sijoittaa rahastoihin ostamalla rahasto-osuuksia haluamistaan rahastoista. Rahasto-osuuden arvo muodostuu rahaston sijoitusten yhteenlasketusta arvosta ostohetken jälkeen kyseisen päivän markkina-arvon mukaisesti. Sijoittaessa sijoitusrahastoihin, yksityishenkilö omistaa vain rahasto-osuuksia tehtyjen merkintöjen mukaisesti, eikä niitä osakkeita, joihin kyseinen rahasto sijoittaa. (Hallipelto 2021, 181-182.) Rahastosäästäjän on myös tärkeää pohtia, haluaako hän sijoittaa tuotto- vai kasvuosuusrahastoon. Kasvuosuusrahasto sijoittaa ansaitsemansa osingot ja muut tuotot uudelleen ja sijoittaa joutuu maksamaan voitoistaan veroja vasta osuuksien lunastusvaiheessa. Tästä sijoittaja saa merkittävää verotuksellista hyötyä. Tuotto-osuuksissa sijoittaja joutuu maksamaan veroa rahaston tuotoista, mutta ei maksa palkkioita osuuksien lunastuksesta rahastoyhtiölle. (Osakesijoittaja.fi 2023.)

Yhdistelmärahastot ovat rahastoja, joita pankit kutsuvat säästäjän rahastoiksi. Kyseiset rahastot sopivat erittäin hyvin varovaiselle ja maltilliselle säästäjälle, joka haluaa kartuttaa pääomaa, mutta ei halua ottaa liian suuria riskejä. Yhdistelmärahastot sisältävät sekä osake, että korkosijoituksia ja sijoitetut varat hajautetaan hyvin laajasti riskien vähentämiseksi. OP-Ryhmä tarjoaa valikoimassaan säästäjän rahastoja nimeltä OP-Varovainen, OP-Maltillinen ja OP-Rohkea. (OP 2023.) Nordean valikoimassa puolestaan säästäjän rahastot sijoittavat muihin Nordean tarjoamiin rahastoihin hajautetusti maltillisen riskitason säilyttämiseksi. Nordea tarjoaa viittä erilaista säästäjän rahastoa,

jotka jokainen eroavat riskiprofiililtaan ja säästäjä voi tehdä valintansa omien tavoitteidensa saavuttamiseksi. Alla olevasta kuvasta (Kuva 3) on nähtävissä Nordean säästäjän rahastot. (Nordea 2023.)

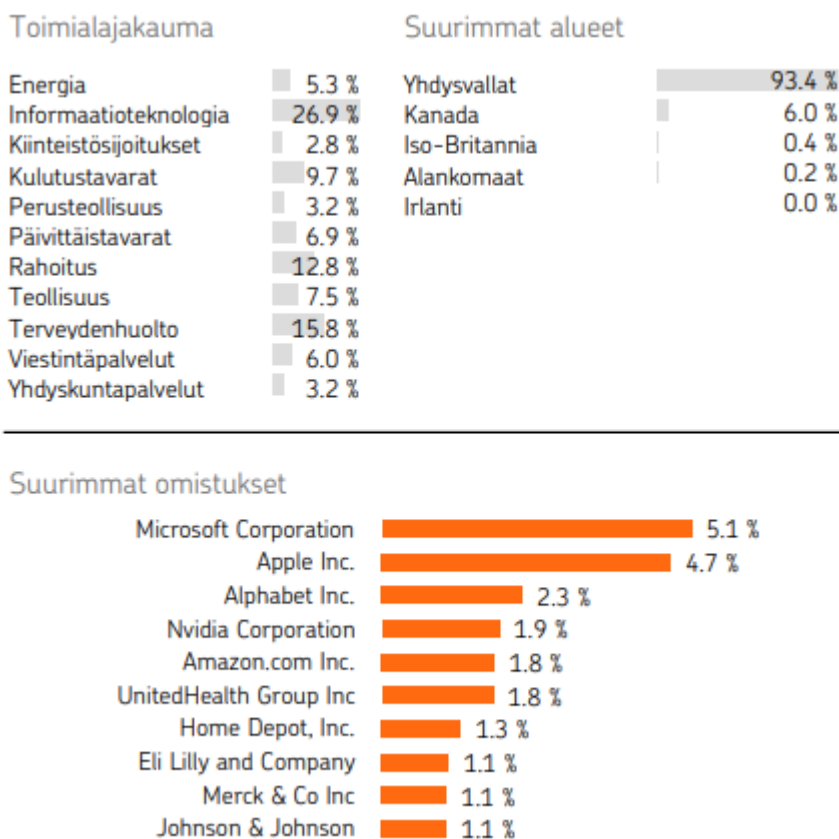
VÄH. SIOITUSAIKA	VAROVAINEN SIOITTAJA, JOKA ARVOSTAA TURVALLISUUTTA ENEMMÄN KUIN TUOTTOMAHDOLLISUUTTA	TASAISTA TUOTTOA ARVOSTAVA SIOITTAJA, JOKA HYVÄKSYY MYÖS ARVONVAIHTELUITA	KORKEAA TUOTTOA TAVOITTELEVA SIOITTAJA, JOKA HYVÄKSYY VOIMAKASTAKIN ARVONVAIHTELUA
3	Säästö Korko, Säästö 15	Säästö 30	Säästö 50
6	Säästö 30	Säästö 50	Säästö 75
20	Säästö 50	Säästö 75	Säästö 75

Kuva 3. Kuvaus Nordean säästäjän rahastoista (Nordea 2023)

Korkorahastoja on tarjolla sekä pitkäaikaisia, että lyhytaikaisia. Pitkäaikaiset korkorahastot sijoittavat kotimaisiin ja ulkomaisiin valtion, julkisyhteisöjen tai yritysten joukkovelkakirjoihin. Pitkäaikaisien korkorahastojen instrumentit ovat yli vuoden pituisia. Kyseisistä rahastoista voidaan käyttää myös muita nimityksiä, kuten joukkovelkakirjarahasto tai yrityslainarahasto. Lyhytaikaiset korkorahastot koostuvat rahamarkkinainstrumenteista, jollaisia ovat esimerkiksi pankkien, valtion, kuntien tai yritysten liikkeeseen laskemat velkasitoumukset, talletustodistukset tai lyhytaikaiset velkapaperit. (Hallipelto 2021, 183.)

Osakerahastot sijoittavat nimensä mukaisesti osakkeisiin ja kyseisille rahastoille tyypillistä on rahaston erikoistuminen erilaisten kriteerien perusteella. Yksityissijoittajalla on paljon valinnanvaraa pohtiessaan, haluaako tehdä sijoituspäätöksen esimerkiksi yritysten koon, toimialan tai maantieteellisen sijainnin perusteella. Sijoittaja voi myös olla kiinnostunut rahaston sijoituspolitiikasta ja eettisistä tekijöistä. Suomalaisten pankkien tarjonnassa on paljon kyseisillä kriteereillä toimivia rahastoja. Sijoittajan vaakakupissa saattaa esimerkiksi painaa halu välttää aseteollisuuteen sijoittava osakerahasto tai kiinnostus sijoittaa metsä- tai lääketieteellisuuteen. (Hallipelto 2021, 183.)

Indeksirahastot ovat edullinen ja kustannustehokas valinta yksityissijoittajalle. Edullisuus johtuu indeksirahastojen passiivisesta salkunhoidosta, sillä indeksirahaston vertailuindeksiä seuraavat painotukset tarkistetaan vain muutaman kerran vuodessa. Rahastoyhtiö valitsee kullekin indeksirahastolle vertailuindeksin ja rahaston varat sijoitetaan kyseisen vertailuindeksin mukaisesti. Tunnettuja ja yleisiä indeksejä Suomessa ovat Helsingin pörssin OMXH 25, yhdysvaltalaiset S&P 500, Nasdaq 100 ja Dow Jones Industrial Average, eurooppalainen EURO STOXX 50, saksalainen DAX sekä Lontoon FTSE 100. (Hallipelto 2021, 185.) Alla olevasta kuvasta (Kuva 4) on nähtävissä OP-Amerikka indeksirahaston toimiala- ja maantieteellinen jakauma sekä suurimmat omistukset. Rahasto sijoittaa varansa MSCI North America ESG Universal Net -vertailuindeksin mukaisesti. (OP 2023.)

Kuva 4. OP-Amerikka indeksirahaston jakauma 31.1.2023 (OP 2023)

ETF-lyhenne tulee englannin kielen sanoista Exchange Traded Fund. Lähes kaikilla suomalaisilla pankeilla on ETF-tuotteita valikoimassaan ja niitä voi ostaa joustavasti ja helposti verkkopankissa. ETF-tuotteiden valikoima ja kustannukset ovat yleensä alhaisemmat kuin sijoitusrahastoilla. ETF-tuotteet seuraavat indeksirahastojen tavoin esimerkiksi jotain tiettyä indeksiä tai joukkovelkakirjoja. Erona indeksirahastoon on se, että ETF on pörssinoteerattu rahasto, jolla sijoittajat voivat käydä kauppaa pörssiosakkeiden tavoin pörssin aukioloaikojen puitteissa. Sijoittaja voi ostaa

sijoittamallaan varoilla osuuksia ETF:stä. ETF:n liikkeeseenlaskija puolestaan ostaa ETF:ään sisältyviä arvopapereita sijoittajien sijoitetulla omaisuudella. Liikkeeseenlaskijan maksukyvyttömyystilanteessa ETF:n varat siirtyvät sijoittajille. Markkinatakauksen ansiosta ETF-osuuksia on aina saatavilla sekä osto-, että myyntitoimeksiantoja varten. ETF-osuuksien enimmäisero osto- ja myyntitoimeksiantojen välillä on yleensä ennalta määritetty. Tämän takia kysyntä ja tarjonta eivät ole ainoita tekijöitä ETF:n arvonmäärityksessä. Suurimmat osake-ETF:t sijoittavat varansa S&P 500, EURO STOXX 50, MSCI World ja DAX indeksien mukaisesti. (Hallipelto 2021, 202-203.)

3.4 Osakesijoittaminen

Pörssissä sijoittajille kaupankäynnin kohteena ovat talouselämän menestyneimmät yhtiöt. Yhtiöt, jotka eivät pysty kilpailemaan, putoavat pörssistä ajan kuluessa kilpailukyvyyn kadotessa. Pörssi-yhtiöt voivat laskea liikkeelle uusia osakkeita saadakseen uutta pääomaa. Yhtiö voi toimia näin esimerkiksi laajenemistarkoituksessa tarvitessaan uutta pääomaa sen sijaan, että se hakisi ulkopuolista rahoitusta ja ottaisi itselleen velkapääomaa. Pörssiosakkeen ostamalla sijoittaja omistaa osuuden pörssissä julkisen kaupankäynnin kohteena olevasta osakeyhtiöstä ja on oikeutettu osallistumaan yhtiökokouksiin sekä saamaan osinkoina osuuden yhtiön voitonjaosta. Sijoittajat käyvät pörssiosakkeilla kauppaa keskenään pörssin aukioloaikoina. (Saario 2020, 19.)

Osakesäästötili tuli Suomeen sijoittajien saataville vuonna 2020. Osakesäästötili on tarkoitettu vain yksityishenkilöille. Sijoittaja voi omistaa vain yhden osakesäästötilin samanaikaisesti. Sijoittaja voi tallettaa osakesäästötilille maksimissaan 50 000 euroa ja tilille voi tallettaa vain rahaa, jonka sijoittaja voi sijoittaa pörssiosakkeisiin. Osakesäästötilillä olevien osakkeiden arvon nousut ja osingot voivat nostaa osakesäästötilin arvon korkeammaksi kuin maksimitalletusmäärä 50 000 euroa. Sijoittajan käydessä kauppaa pörssiosakkeilla osakesäästötilillä, ovat myyntivoitot ja osingot verottomia. Osakesäästötilin voitot ja tappiot huomioidaan pääomatuloverotuksessa sijoittajan nostaessa varoja osakesäästötililtä, siinä suhteessa paljonko voittoa tai tappiota on kertynyt. (Hallipelto 2021, 145.)

Arvo-osuustili soveltuu sekä kotimaisten, että ulkomaisten arvopaperien ja erilaisten indeksiosuuksien, esimerkiksi ETF:n ja indeksirahastojen säilytykseen. Asiakkaan on pakko liittää arvo-osuustiliin pankkitili, jotta voi siirtää tilille rahaa välityspalkkioita ja toimeksiantoja varten. Kaupankäynti on mahdollista reaaliaikaisesti helposti verkossa. Toteutuneen toimeksiannon ja täten kaupan selvitys tapahtuu toisena pankkipäivänä toteutuneesta kaupasta. Yleensä ulkomaisten arvopaperien välityspalkkiot ovat kotimaisia kalliimpia. Kaupankäynnistä arvopaperin tarjoaja veloittaa säilytysmaksuja ja välityspalkkioita. (Saario 2020, 31.)

Taulukko 3. Sijoituksen hajautus vähentää yhtiökohtaista riskiä, mutta lisää riippuvuutta pörssin yleiskehityksestä (mukaillen Saario 2020, 108)

Omistettujen yhtiöiden lukumäärä	Yhtiökohtainen riski	Markkinariski
1	51 %	49 %
3	35 %	65 %
5	28 %	72 %
10	17 %	83 %
20	12 %	88 %

Hajauttaminen on hyvin yleinen käsite osakesijoittamisessa. Yllä olevasta taulukosta (Taulukko 3) voi havaita, miten osakesalkun riski jakautuu yhtiön ja markkinan välillä. Taulukon tulokset muodostuivat Yhdysvaltalaisen Richard Crowell:n vuonna 1977 tekemien tutkimusten pohjalta. Omistamalla useampaa yhtiötä, sijoittaja pienentää merkittävästi salkkunsa yhtiökohtaista riskiä lisäämällä kuitenkin samalla markkinariskiä ja riippuvuutta. Hyvänä nyrkkisääntönä voidaan pitää, että sijoittajan kannattaa pohtia, miten paljon rahaa on valmis häviämään yhden pörssiosakkeen osalta. Tämän summan ylimenevää osuutta ei kannata sijoittaa samaan osakkeeseen, vaan mieluummin hajauttaa sijoituksia. Markkinariskiä pienentää merkittävästi sijoittaminen eri toimialojen yhtiöihin. Sijoittaja ei enää nykyaikana saavuta suurta etua maantieteellisestä hajauttamisesta, koska maailman pörssit ja markkinat seuraavat New Yorkin pörssin käännteitä. (Saario 2020, 108-109.)

4 Tutkimus

Tässä luvussa kerron tarkemmin tutkimuksesta, jonka toteutin Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoille. Kerron sekä tutkimusmenetelmästä, että tutkimuksen kohderyhmästä.

4.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimustulosten analysoinnissa on mahdollista hyödyntää kvantitatiivista ja kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Kvantitatiivisella menetelmällä on mahdollista analysoida numeroista muodostettua aineistoa, kun taas kvalitatiivisella menetelmällä pystytään analysoimaan tutkimustulosten merkityksiä. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2007, 132-133.)

Toteutin kyselytutkimuksen kvantitatiivisena kokonaistutkimuksena. Kyselylomake sisältää myös avoimia kysymyksiä, joita analysoin kvalitatiivisesti. Avoimet kysymykset ovat mielestäni tärkeitä selvitettäessä opiskelijoiden tietoisuutta säästämisen ja sijoittamisen pankkipalveluista. Laadin tutkimuksen kyselylomakkeen Webropol-ohjelmalla. Käytin tutkimuksessa puolistrukturoitua kyselylomaketta. Valmistelin ja laadin kyselylomakkeen kysymykset lähdekirjallisuuteen perehdyttyäni ja aloitettuani tietoperustan kirjoittamisen. Kontrolloin kyselylomakkeen kysymykset etukäteen samassa pankissa kanssani työskentelevän varainhoitajan kanssa.

Kyselylomakkeen laadinnassa keskeisimpiä asioita vastaajan mielenkiinnon saamiseksi ja säilyttämiseksi ovat lomakkeen ulkoasu, pituus, kysymysten lukumäärä ja näiden tekijöiden liittäminen tutkimuskohteeseen. Tärkeää on myös, että kohderyhmä pystyy vastaamaan kysymyksiin selkeässä järjestyksessä. Tämä saavutetaan asettamalla toisiinsa liittyvät kysymykset peräkkäin ja järjestämällä lomakkeen kysymykset niin, että vastaaja kohtaa vaikeat kysymykset vasta kyselyn lopussa. Vastaajaa ei tule johdatella kysymyksillä ja vastaamisesta täytyy yrittää luoda mielenkiintoinen kokemus, jotta tulokset ovat mahdollisimman luotettavia. (Valli 2015, 43-44.)

Kyselylomakkeella toteutettavan tutkimuksen etuja ovat suuri kysymysmäärä ja haastattelijan poisolo vastaustilanteesta. Kyselylomakkeella ehditään kysyä enemmän kuin perinteisessä haastattelutilanteessa ja kysymykset näkyvät jokaiselle vastaajalle täysin samassa muodossa. Näin säästetään aikaa ja vältytään tilanteilta, joissa haastattelijan tapa muotoilla kysymykset, läsnäolo tai muut tekijät vaikuttavat vastauksiin. Tämä lisää merkittävästi tutkimustulosten luotettavuutta. Kyselylomaketta käytettäessä ei kohderyhmän tarvitse matkustaa fyysiseen haastatteluun, vaan kyselyyn vastaaminen onnistuu joustavasti oman aikataulun puitteissa. Tämä mahdollistaa myös laajempien kansainvälisten kyselyiden toteuttamisen kustannustehokkaasti ja kohderyhmän tarpeet huomioiden. (Valli 2015, 44-45.)

Kyselylomakkeella toteutettavalla tutkimuksella on myös heikkouksia. Merkittävä heikkous ja riski on mahdollinen kohderyhmän alhainen vastausprosentti. Tämä saattaa johtaa kyselylomakkeen uudelleenlähettämiseen, joka vie aikaa tutkimuksen toteutukselta. Vastaaja saattaa myös vastata kysymyksiin eri järjestyksessä kuin on tarkoitettu. Lisäksi väärinymmärryksen riski on suurempi, kun vastaajalta ei voida kysyä tarkentavia kysymyksiä epämääräisten vastauksien tueksi. (Valli 2015, 45.)

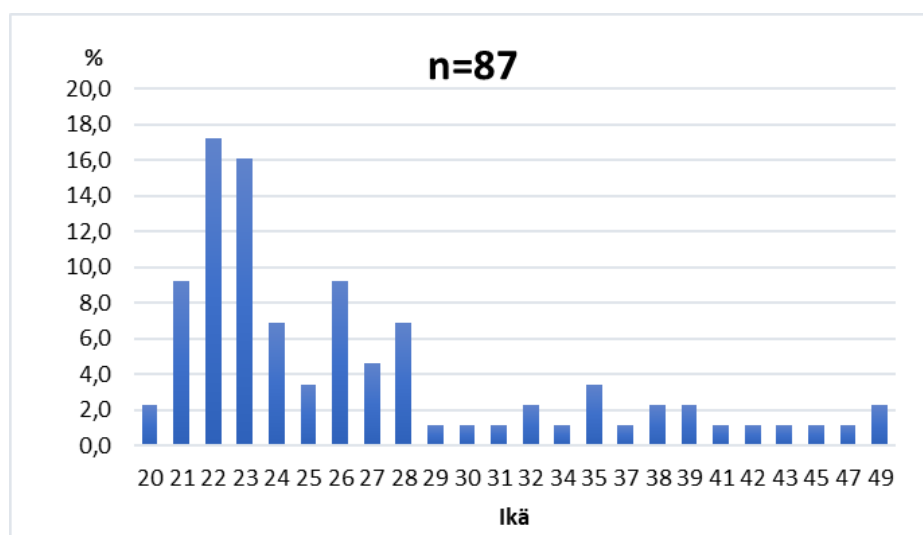
4.2 Kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmäksi valikoitui Haaga-Helian liiketalouden opiskelijat, tarkemmin Pasilan ja Porvoon kampusten HELI ja LIIPO koulutusohjelmat. Ennen kyselylomakkeen lähettämistä opiskelijoille hain tutkimusluvan kyselyn suorittamiseen Haaga-Helia ammattikorkeakoululta. Tutkimusluvan saatuaani kyselylomake lähetettiin opiskelijoille sähköpostilla. Suuri haaste tutkimuksen onnistumisen kannalta oli kyselyyn vastaavien opiskelijoiden määrä. Olin varautunut tekemään tutkimuksen haastattelemalla kohderyhmään sopivia opiskelijoita, mikäli en olisi saanut riittävästi vastauksia.

Tutkin kohderyhmän tietoisuutta pankkien tarjoamista säästämisen ja sijoittamisen palveluista. Mikäli opiskelija käyttää jonkin muun tarjoajan palveluja, pyrin myös selvittämään miksi. Mielestäni on tärkeää selvittää, onko syy esimerkiksi palveluiden laajuudessa tai hinnoittelussa. Pankin näkökulmasta on tärkeää saada keskitettyä asiakkaan kaikki asiointi saman katon alle tulevaisuutta ajatellen. Kaiken asiointin keskittäminen samaan pankkiin on myös erittäin hyödyllistä opiskelijalle itselleen pankkikohtaisten etujen ja asiointin helpottamisen näkökulmasta.

5 Tutkimustulokset

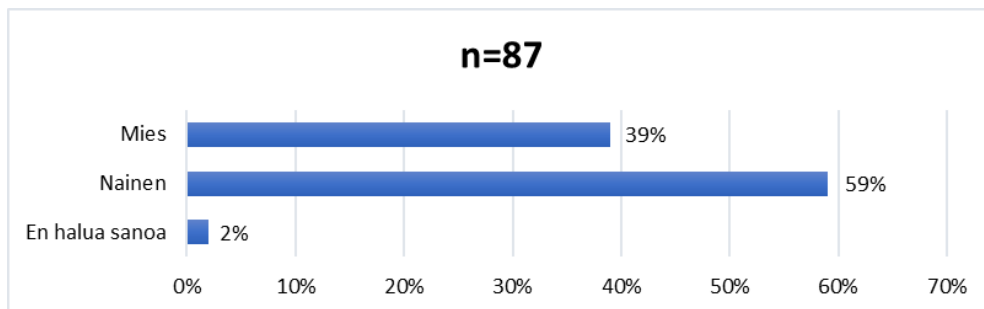
Tässä luvussa analysoin Haaga-Helian liiketalouden opiskelijoille tekemäni kyselyn vastauksia. Tutkimuksen kyselylomake lähetettiin 7.12.2022 Haaga-Helia ammattikorkeakoulun HELI ja LIIPO koulutusohjelmien liiketalouden opiskelijoille. Vastausaikaa kyselyyn oli 18.12.2022 asti. Kyselylomakkeen vastaanottajamäärä rajattiin 1 000 vastaanottajaan. Kyselytutkimukseen vastasi yhteensä 87 opiskelijaa, mikä on mielestäni riittävä määrä. Riittävä vastaajamäärä oli erittäin tärkeää saavuttaa, jotta minulla oli käytettävissäni tarpeeksi aineistoa saadakseni käsityksen kohderyhmän tietoisuudesta säästämisen ja sijoittamisen pankkipalveluista. Kyselylomakkeen kaikki kysymykset oli merkitty pakollisiksi, joten tutkimuksen jokaiseen kysymykseen vastasi 87 opiskelijaa. Tutkimuksessa oli yhteensä 14 kysymystä, joista yksi oli täysin avoin kysymys. Avoimen kysymyksen tarkoitus oli selvittää opiskelijoilta, mitä he toivoisivat omalta pankkiltaan säästämisen ja sijoittamisen palveluiden suhteen. Lopuissa kysymyksissä vastaajien täytyi valita joko yksi vaihtoehto tai vastata monivalintakysymyksiin.

Kuva 5. Kysymys 1. Vastaajien ikä

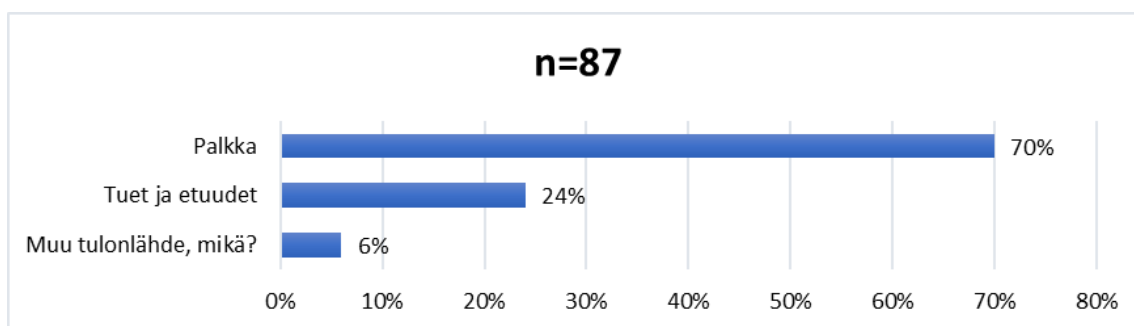
Tutkimuksen ensimmäisellä kysymyksellä (Kuva 5) selvitin vastaajien ikäluokan. Nuorin tutkimukseen vastannut henkilö oli 20-vuotias ja vanhin 49-vuotias. Suurin osa tutkimuksen vastaajista, 77 prosenttia, olivat alle 30-vuotiaita opiskelijoita.

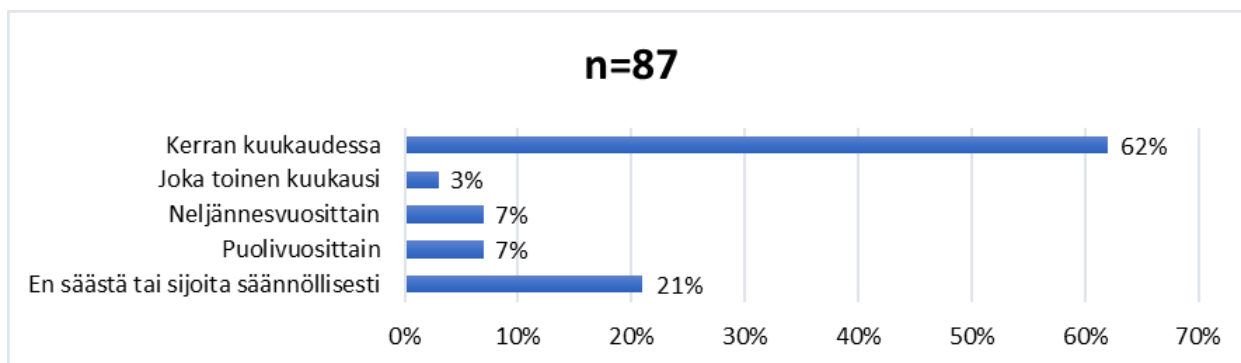
Kuva 6. Kysymys 2. Vastaajien sukupuoli

Tutkimuksen toisella kysymyksellä (Kuva 6) kysyin vastaajien sukupuolta. Vastaajista noin neljä viidesosaa kertoi olevansa miehiä ja noin kuusi vastaajaa kymmenestä naisia.

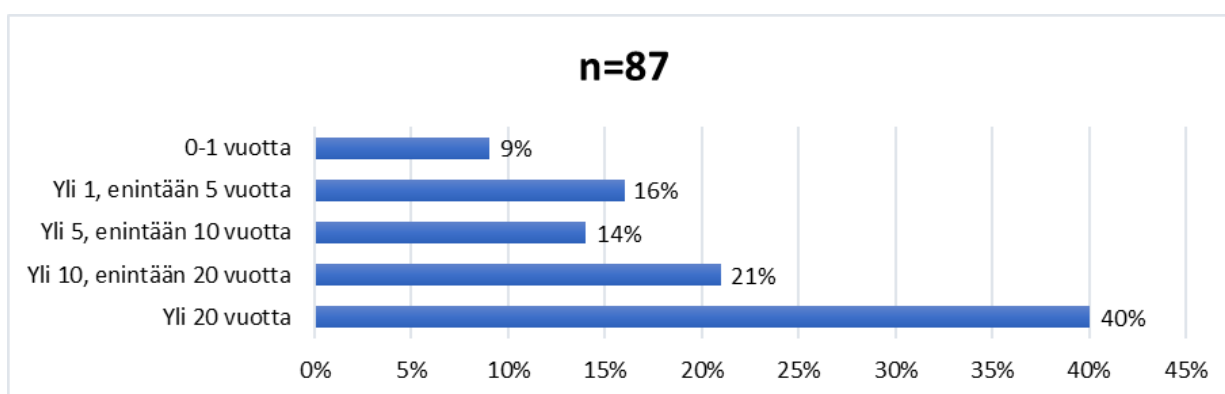
Kuva 7. Kysymys 3. Vastaajien ensisijainen tulonlähde

Seuraavaksi kysyin vastaajien ensisijaista tulonlähdettä (Kuva 7). Vaihtoehtoina olivat palkka, tuet ja etuudet sekä muu tulonlähde. Vastaamalla muu tulonlähde -kohtaan vastaaja pystyi täydentämään, mikä tulonlähde oli kyseessä. Vastaajista selkeä enemmistö, 70 prosenttia kertoi tulonsa muodostuvan ensisijaisesti palkkatyöstä. Vain noin neljäsosa vastaajista ilmoitti ensisijaisen tulonlähteensä olevan tuet ja etuudet. Vain pieni osa opiskelijoista vastasi kohdan muu tulonlähde. Avoimista vastauksista nousivat esiin yritystoiminta ja pääomatulot osingot mukaan lukien. Yksi vastaaja kertoi myös saavansa sekä palkkatuloa, että tukia ja etuuksia.

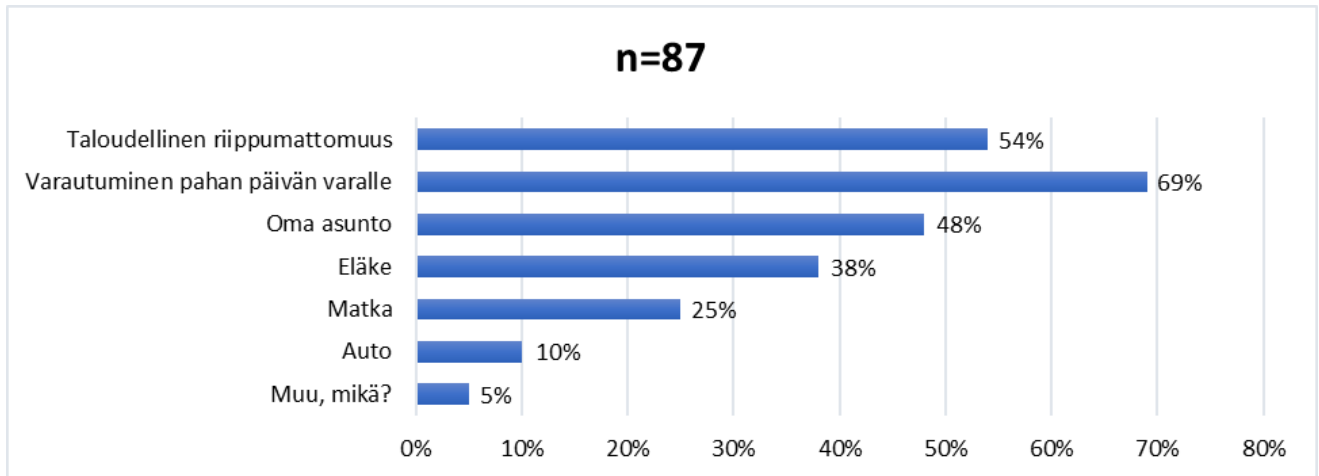
Kuva 8. Kysymys 4. Vastaajien säästämisen ja sijoittamisen säännöllisyys

Seuraavaksi kysyin opiskelijoilta, miten säännöllisesti he säästävät ja sijoittavat (Kuva 8). Suurin osa vastaajista, 62 prosenttia ilmoitti säästävänsä tai sijoittavansa kerran kuukaudessa. Noin viidesosa opiskelijoista vastasi, etteivät säästä tai sijoita säännöllisesti. Vain harva kertoi säästävänsä tai sijoittavansa neljännes- tai puolivuositain.

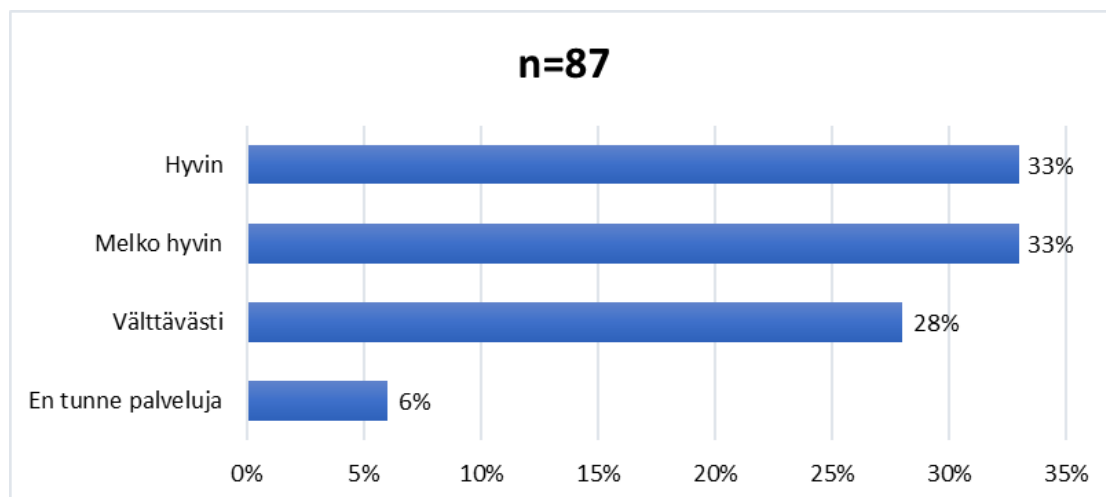
Kuva 9. Kysymys 5. Vastaajien säästämisen ja sijoittamisen ajalliset tavoitteet

Viidennellä kysymyksellä (Kuva 9) kartoitin vastaajien säästämisen ja sijoittamisen aikahorisonttia. Vastauksista huomataan, että kaksi viidestä vastaajasta säästää ja sijoittaa erittäin pitkällä, yli 20 vuoden tähtäimellä. Hieman yli yksi viidesosaa opiskelijoista kertoi säästävänsä 10-20 vuoden tähtäimellä. Yhteensä siis yli 60 prosenttia opiskelijoista kertoi säästävänsä tai sijoittavansa yli 10 vuoden tähtäimellä. Loput vastaajat ilmoittivat aikataavoitteekseen alle 10 vuoden jakson.

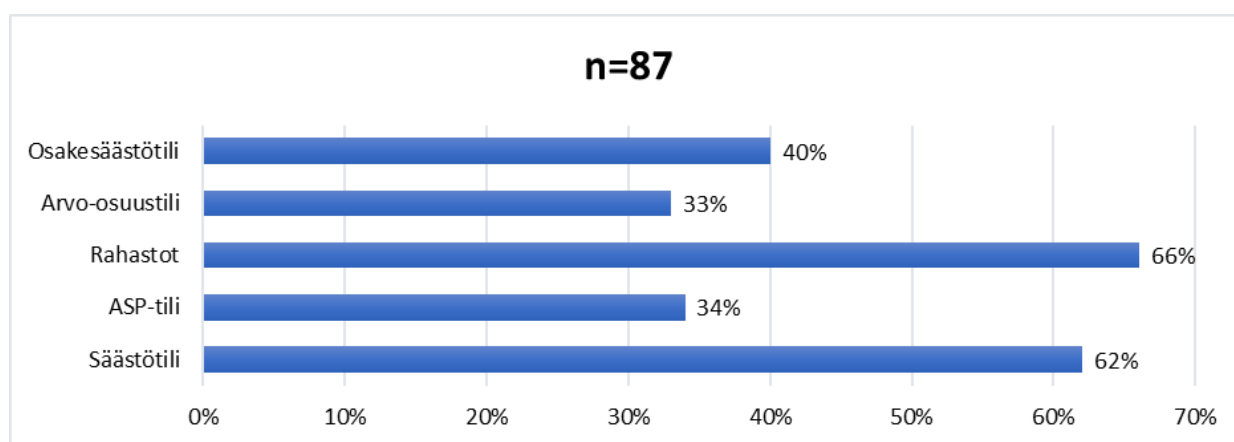
Kuva 10. Kysymys 6. Vastaajien säästämisen ja sijoittamisen tavoitteet

Seuraavaksi kysyin vastaajilta tarkemmin heidän säästämisen ja sijoittamisen tavoitteistaan (Kuva 10). Tähän kysymykseen pystyi antamaan useita vastauksia. Kuten muissakin kysymyksissä, vastaajia oli yhteensä 87, mutta monivalintamahdollisuuden vuoksi valittujen vastausten kokonaismäärä oli 217 vastausta. Selkeä enemmistö, noin seitsemän opiskelijaa kymmenestä kertoivat varautuvansa pahan päivän varalle. Noin puolet vastaajista tavoittelivat taloudellista riippumattomuutta ja kertoivat säästävänsä omaa asuntoa varten. Eläkkeen ilmoitti tavoitteekseen noin neljä kymmenestä vastaajasta. Neljäsosa opiskelijoista kertoi säästävänsä matkaa ja kymmenesosa autoa varten. Viisi prosenttia vastaajista valitsi vastausvaihtoehdon muu, mikä. Tämän vaihtoehdon vastauksista nousivat esiin lapsien perintöä ja oman elämänkaaren rahoittamista varten säästäminen ja sijoittaminen. Vastaajat kertoivat myös säästävänsä, jotta pystyvät auttamaan perheitään ja sukulaisiaan mahdollisten taloudellisten ongelmien tapahtuessa.

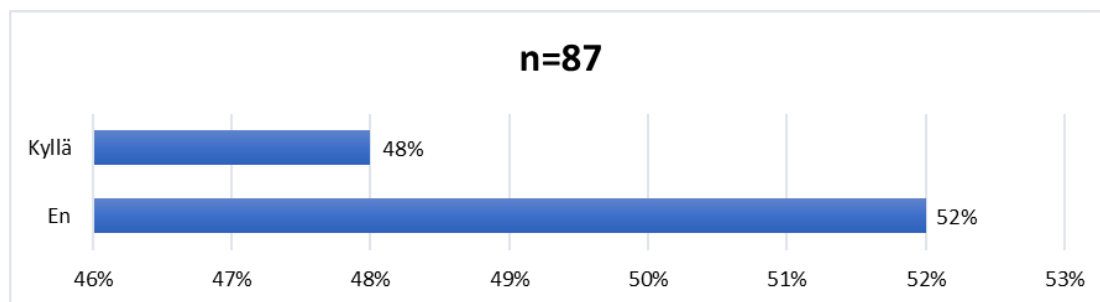
Kuva 11. Kysymys 7. Vastaajien pääasiallisen pankin säästämisen ja sijoittamisen palveluiden tunteminen

Tutkimuksen seitsemäs kysymys (Kuva 11) selvitti miten hyvin opiskelijat tuntevat heidän oman pankkinsa säästämisen ja sijoittamisen palvelut. Kolmasosa vastaajista kertoi tuntevansa pääasiallisen pankkinsa palvelut hyvin ja kolmasosa melko hyvin. Kolmasosa opiskelijoista kertoivat tuntevansa palvelut välttävästi tai etteivät tunne palveluita ollenkaan.

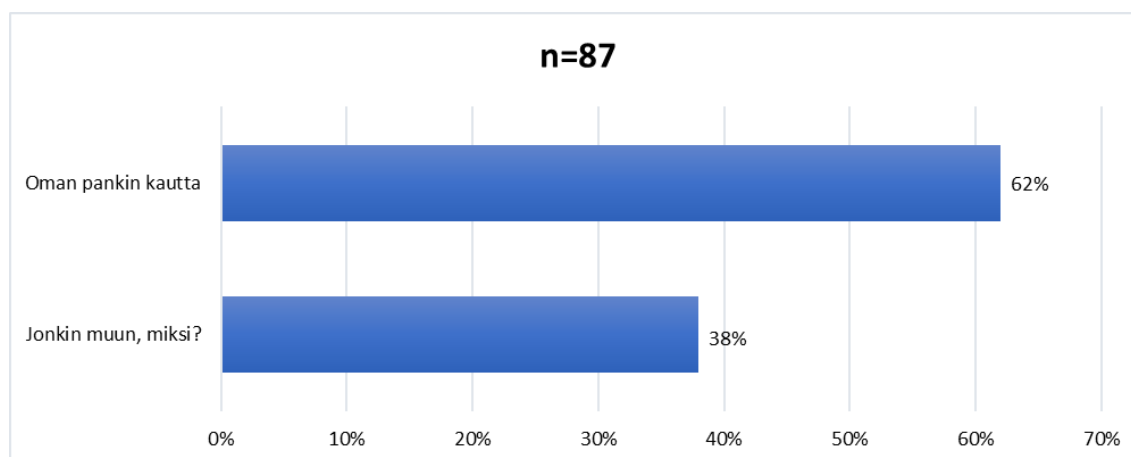
Kuva 12. Kysymys 8. Vastaajien käyttämät säästämisen ja sijoittamisen pankkipalvelut

Seuraavaksi tutkin mitä säästämisen ja sijoittamisen palveluita vastaajat käyttävät (Kuva 12). Tähän kysymykseen pystyi antamaan useita vastauksia. Kuten muissakin kysymyksissä, vastaajia oli yhteensä 87, mutta monivalintamahdollisuuden vuoksi valittujen vastausten kokonaislukumäärä oli 205 vastausta. Neljä kymmenestä opiskelijasta kertoivat omistavansa osakesäästötilin ja kolmasosa arvo-osuustilin. Selkeä enemmistö vastaajista, kaksi kolmasosaa, sijoittavat rahastoihin. ASP-tili on noin kolmasosalla opiskelijoista ja perinteisesti säästötilille säästävät 62 prosenttia opiskelijoista.

Kuva 13. Kysymys 9. Opintolainan säästäminen tai sijoittaminen

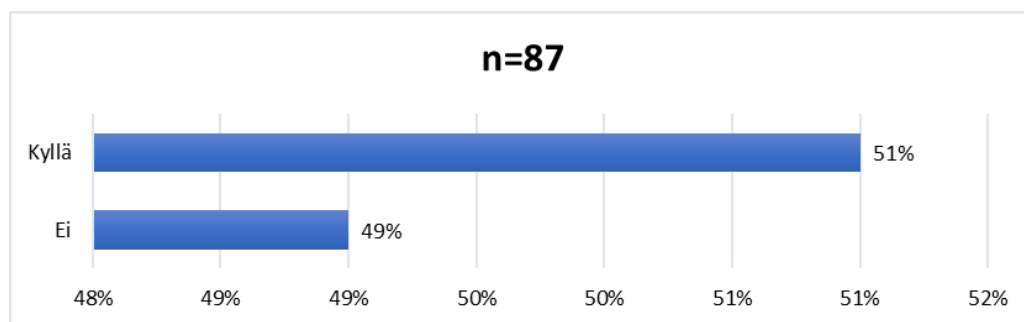
Yhdeksännellä kysymyksellä (Kuva 13) halusin selvittää ovatko vastaajat käyttäneet nostamaansa opintolainaa säästämiseen ja sijoittamiseen. Vastaukset jakautuivat hyvin tasaisesti. Hieman yli puolet opiskelijoista kertoivat, etteivät ole säästäneet tai sijoittaneet nostamaan opintolainaa ja hieman alle puolet opiskelijoista kertoivat säästäneensä tai sijoittaneensa nostamaansa opintolainaa.

Kuva 14. Kysymys 10. Säästäminen ja sijoittaminen oman pankin tai jonkin muun arvopaperien välittäjän kautta

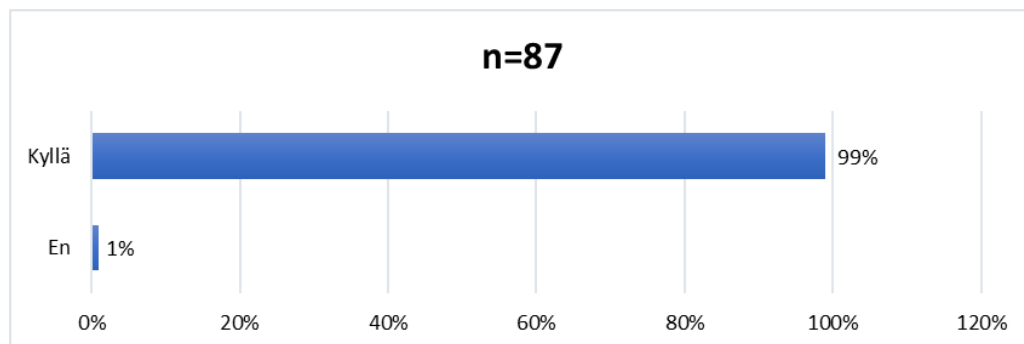
Tutkimuksen kymmenennen kysymyksen (Kuva 14) avulla tarkoitukseni oli selvittää säästävtkö ja sijoittavatko vastaajat pääasiallisen pankkinsa vai jonkin muun arvopaperien välittäjän kautta. Yli puolet vastaajista kertoivat käyttävänsä pääasiallista pankkia. Hieman yli kolmasosa vastaajista kuitenkin kertoi käyttävänsä jotain muuta pankkia tai arvopaperien välittäjää. Tämän vastausvaihtoehdon kohdalla pyysin opiskelijoilta myös perusteluja, miksi he käyttävät jotain muuta arvopaperien välittäjää kuin omaa pankkia. Avoimista vastauksista keskeisinä tekijöinä esiin nousivat muiden arvopaperien välittäjien kulujen ja palkkioiden edullisuus, palveluiden helppous ja laajempi tuotevalikoima. Vastaajat kertoivat myös, että säästäminen ja sijoittaminen muun kuin oman pankin kautta tarjoaa kuluttajalle riippumattomuutta omasta pankista. Avoimissa vastauksissa mainittiin yksi arvopaperien välittäjä nimeltä ja kyseessä oli Nordnet. Opiskelijat suosivat Nordnetin palveluita juuri sen helppouden ja alhaisempien kulujen sekä reaaliaikaisen kurssidatan ansiosta. Yksi opiskelija

kertoi pitävänsä Nordnetin tarjoamasta Shareville-palvelusta, jonka kautta on mahdollista seurata muita yksityissijoittajia.

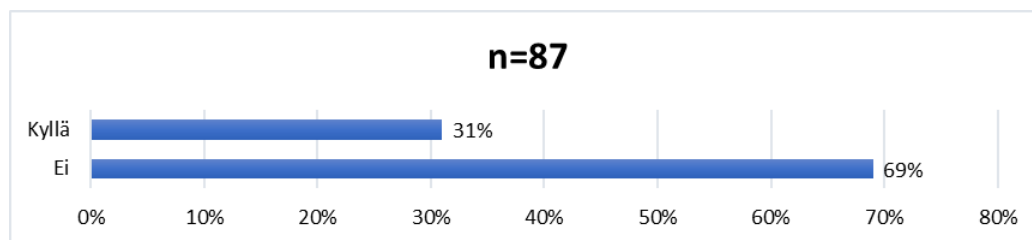
Kuva 15. Kysymys 11. ESG-tekijöiden vaikutus vastaajien säästämisen ja sijoittamisen palveluiden valintoihin

Seuraavaksi kysyin vaikuttavatko ESG-tekijät (ympäristö, yhteiskuntavastuu ja hyvä hallintotapa) vastaajien säästämisen ja sijoittamisen palveluiden valintoihin (Kuva 15). Vastaukset jakautuivat hyvin tasaisesti ja vain hieman yli puolet opiskelijoista kertoivat, että ESG-tekijät vaikuttavat heidän päätöksiinsä.

Kuva 16. Kysymys 12. Digitaalisen pankkiasioinnin turvallisuus

Tutkimuksen 12. kysymys koski digitaalisen pankkiasioinnin turvallisuutta (Kuva 16). Kysyin vastaajilta, kokevatko he asioinnin turvalliseksi. Vain yksi vastaaja ilmoitti, ettei koe digitaalista pankkiasiointia turvalliseksi. Kaikki loput opiskelijat vastasivat kokevansa asioinnin pankkien digitaalisissa kanavissa turvalliseksi.

Kuva 17. Kysymys 13. Säästämisestä ja sijoittamisesta keskusteleminen oman pankin täysi-ikäisyystapaamisen yhteydessä

Seuraavaksi kysyin, puhuttiinko säästämisestä ja sijoittamisesta vastaajille heidän pankkinsa täysi-ikäisyystapaamisen yhteydessä (Kuva 17). Hieman alle kolmasosa opiskelijoista vastasi kyllä ja valtaosa, 69 prosenttia opiskelijoista vastasi, että säästämisestä ja sijoittamisesta ei keskusteltu täysi-ikäisyystapaamisen yhteydessä.

Lopuksi esitin vastaajille avoimen kysymyksen. Tutkimuksen viimeisellä kysymyksellä kysyin vastaajien toiveita ja kehityskohteita heidän oman pankkinsa säästämisen ja sijoittamisen palveluihin liittyen. Olisivatko opiskelijat halukkaita esimerkiksi vastaanottamaan aktiivisempaa kontaktointia tai neuvontaa oman pankkinsa kautta tai haluaisivatko opiskelijat, että pankin tuotevalikoima laajentuisi? Avoimista kysymyksistä nousi esiin paljon mielenkiintoisia vastauksia. Yleisimpiä avoimia vastauksia olivat toiveet aktiivisemmän kontaktoinnin ja neuvonnan osalta, edullisemmat välitys- ja hallinnointipalkkiot sekä tuotevalikoiman laajentuminen. Osa vastaajista ei halunnut suoraa kontaktointia, vaan esimerkiksi parempaa säästämisen ja sijoittamisen palveluista tiedottamista yleisellä tasolla, esimerkiksi pankin verkkosivuilla tai mobiilissa. Osa opiskelijoista kertoi olevansa mieluummin itse omaan pankkiinsa yhteydessä tarvittaessa. Myös käyttäjäkokemuksen ja käyttöliittymien, aplikaatioiden sekä palveluiden parantaminen nousi esiin erittäin monen opiskelijan vastauksissa. Muutama opiskelija toivoi myös pääasialliselta pankiltaan kryptovaluuttoihin liittyviä palveluita. Muutama vastaaja ei kokenut sijoittamista ajankohtaiseksi asiaksi opiskelijana. Esittelen yleisimmistä vastauksista poikkeavia vastauksia tämän luvun lopuksi suorilla lainauksilla, jonka jälkeen siirryn viimeiseen lukuun tutkimustulosten pohdinnan ja johtopäätösten pariin.

Tutkimuksen viimeisen kysymyksen avoimien vastauksien suorat lainaukset:

”Käyttöliittymää voisi tehdä käyttäjäystävällisemmäksi ja laittaa esim. osakkeiden/rahastojen kehitys helpommin nähtäville vaikka yhdelle sivulle ks. Nordnet. Henkilökohtaisesti vaikea luottaa oman pankin neuvoihin tai minkään muunkaan pankin neuvoihin sen puoleen, koska yhteyshenkilöiltä ei todellakaan saa puolueetonta näkökulmaa. Harvalla yhteyshenkilöistä on pienintäkään havaintoa siitä, mitä he ovat edes myymässä, sillä suositukset tulevat jostain pomon antamasta listasta. Aktiivisempi kontaktointi voisi olla ensimmäinen askel luottamuksen palautumiseen, jos esimerkiksi

asiakkaalla olisi oma yhteyshenkilö, jonka kanssa esim. kerran kuussa käytäisiin asioita läpi. Tällaista on varmaan tarjolla private banking puolella, mutta ei ainakaan tämänhetkisinä tuloilla ole asiaa sinne. Toisaalta ei se neuvojen laatu vaikuta kovin hyvältä sielläkään, sillä yksi private banking palveluita käyttävä tuttava tulee silti fact checkkaamaan saamansa neuvot minun kautta, vaikka olen vain työtön opiskelija. Siinä oli se Ted Talk TLDR: Pankeilla paskat palvelut ja vielä paskemmat neuvot.”

”Sitä että puhuttaisiin sijoituksista yleisesti ja puolueettomasti. Sitä että kulut olisivat yksityissijoittajille kohtuullisia. Sitä että aplikaatioita ja käyttöliittymiä parannettaisiin.”

”Sellaisten rahastojen ja osakkeiden poistaminen valikoimista, jotka eivät sovi ESG arvoihin.”

”Pankkipalvelut on vaikeasti tavoitettavissa nykyään. Ei aavistustakaan mitä pankki tarjoaa sijoituspalveluinaan.”

”Uusille vanhemmille pitäisi kertoa korkoa-korolle ilmiöstä. Lapsensa puolesta.”

”Henkilökohtaista tapaamista, missä kerrotaan eri vaihtoehtoista.”

”Parempaa korkoa säästötilille, ja ylipäättäen korkoa säästöille kun ei halua käyttää määrääjäksi rahaa sitovia vaihtoehtoja. Nollakorkoiset ”säästötilit” eivät ole säästötilejä, inflaatio pitää siitä huolen.”

”Asuntolainan myöntämisen helpottuminen sijoitusasuntoa varten. Pankit eivät huomioi lainalaskelmassaan sitä, että sijoitusasunnosta saa jatkuvaa tuottoa, ja sijoitusasunto voi helposti ns. maksaa itseään. Sen sijaan lasketaan lainanhoitokulut omasta taloudestani hoidettavaksi.”

6 Pohdinta

Tässä luvussa käsittelen Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoille suorittamani kyselytutkimuksen tuloksia kokonaisuutena. Pohdin, miten hyvin tutkimus pääsi tavoitteisiinsa ja mitä opiskelijoille suorittamani kyselyn vastaukset merkitsevät. Lopuksi esittelen omat johtopäätökseni aiheesta ja vastauksista.

6.1 Tutkimustulosten yhteenveto

Tutkimukseen vastanneiden opiskelijoiden ikärakenne oli hyvin odotettu, suurin osa opiskelijoista olivat alle 30-vuotiaita. Tämä palvelee kyselyn tarkoitusta erinomaisesti, sillä mielestäni on oleellista, että kohderyhmä on säästämisen ja sijoittamisen alkuvaiheessa, jotta voidaan paremmin havainnollistaa myös pitkän tähtäimen suunnitelmia. Vastaaajista pieni enemmistö oli naisia, mutta ero ei ollut suuri.

Tutkimuksen vastauksista huomataan, että vajaa neljäsosa opiskelijoista elävät ensisijaisesti tukien ja etuuksien avulla, eivätkä säästä tai sijoita säännöllisesti. Tämä on mielestäni hyvin loogista, koska tukien ja etuuksien jälkeen rahaa säästämiseen ja sijoittamiseen ei jää jäljelle ja opintolainaakin joudutaan usein käyttämään elämiseen. 70 prosenttia opiskelijoista ilmoitti ensisijaiseksi tulonlähteen palkkatyön. Tämä näkyy hyvin myös tutkimuksen neljännessä kysymyksessä, jossa 62 prosenttia vastaaajista kertoivat säästävänsä ja sijoittavansa kuukausittain. Luonnollisesti sijoitettavaa varallisuutta jää jäljelle palkkatyössä käyvälle opiskelijalle enemmän, toki myös tuista ja etuuksista joutuu ainakin osittain luopumaan. Mielestäni on erittäin hyvä, että valtaosa opiskelijoista säästävät ja sijoittavat säännöllisesti. Olin kuitenkin hieman yllättynyt siitä, että hieman yli viidesosa ei säästä tai sijoita säännöllisesti. Tämä kertoo mielestäni enemmän siitä, että opiskelijan taloudellinen tilanne on usein heikko ja aina ei ole varaa säästää tai sijoittaa säännöllisesti, vaikka motivaatiota tai osaamista olisi.

Tutkimuksen tuloksista oli hienoa huomata, että yli 60 prosenttia opiskelijoista säästää tai sijoittaa kuukausittain ja yli 10 vuoden tähtämellä. Tämä kertoo erinomaisesta suunnitelmallisuudesta ja siitä, että opiskelijat ymmärtävät pitkän aikavälin merkityksen säästämisen ja sijoittamisessa. Suurin osa opiskelijoista säästävät ja sijoittavat pitkällä tähtämellä lyhyen aikavälin tavoitteiden sijaan. Suosituimmat säästämisen ja sijoittamisen menetelmät olivat rahastot ja perinteinen säästötili. Säästötili on siis edelleen hyvin yleinen tapa säästää rahaa myös opiskelijoiden keskuudessa siitä huolimatta, että säästötilille ei yleensä makseta ollenkaan korkoa, ellei kyse ole määräaikaistalletuksesta. Vastaukset olivat odotettuja ja ennen tutkimusta uskoin, että juuri matalariskisimmät vaihtoehdot nousisivat suosituimmiksi. Suora osakesijoittaminen vaatii rahasto- ja tilisäästämistä enemmän osaamista, näkemystä ja osakemarkkinoiden aktiivista seuraamista, kuten tämän työn

luvusta kolme huomataan. Tässä yhteydessä on hyvä pohtia, mitä pankit voisivat tehdä lisää, jotta opiskelijat, jotka ovat pääsääntöisesti nuoria ja erittäin potentiaalinen asiakasryhmä tulevaisuutta ajatellen, saisivat kartutettua lisää sijoitusosaamista ja -näkemystä. Tämä olisi myös hyödyllistä opiskelijoiden itsensä kannalta, jotta päästäisiin siirtymään usein nollakorkoisesta tilisäästämisestä paremmin tuottaviin vaihtoehtoihin. Tutkimuksen viimeiseen kysymykseen saatiin aiheeseen liittyen erittäin hyviä vastauksia, joita käsitellään tämän luvun lopussa.

Opiskelijoiden säästämisen ja sijoittamisen tavoitteista huomataan, että suurin osa opiskelijoista säästää ja sijoittaa erittäin suunnitelmallisesti ja oikeaoppisesti pitkällä aikavälillä, keskeisinä tavoitteinaan taloudellinen riippumattomuus ja varautuminen pahan päivän varalle. Huomattavasti pienempi osa säästää ja sijoittaa lyhyen aikavälin tavoitteisiin kuten matkaan tai autoon. Hienoa oli havaita, että vaikeasta taloustilanteesta ja asuntomarkkinoiden epävarmuudesta huolimatta melkein puolet vastaajista säästävät omaa asuntoa varten. Vastauksista oli myös mielenkiintoista huomata, että 34 prosentilla opiskelijoista on käytössään ASP-tili, joten kaikki vastaajat, jotka säästävät asuntoa varten, eivät suosi tätä säästämisen muotoa. Tässä yhteydessä on hyvä muistaa, että ASP-laina myönnetään ensiasunnon ostajalle, kuten luvussa kolme kerrottiin. Tutkimuksessa ei pyydetty täsmentämään, säästävätkö opiskelijat ensiasuntoa varten vai onko heillä jo asunto. Vastaajien nuoresta iästä voidaan kuitenkin päätellä, että on hyvin todennäköistä, että suurin osa säästää ensiasuntoa varten. Mielenkiintoista on siis havaita, että osa asuntosäästäjistä suosii muita potentiaalisesti paremmin tuottavia vaihtoehtoja kuin ASP-tili, ASP-lainan erinomaisista eduista huolimatta, joita käsiteltiin kolmannessa luvussa.

Mielenkiintoista vastauksista oli huomata, että vastaajat jakautuivat noin puoliksi opintolainan säästämisen ja sijoittamisen osalta. Tämä kertoo mielestäni siitä, että opiskelijoiden taloudelliset tilanteet ovat hyvin erilaiset ja riippuu paljon myös opiskelijan elämänvaiheesta, onko hänellä mahdollisuutta säästää tai sijoittaa opintolainaa vai meneekö nostettu opintolaina elämiseen ja asumiskuluihin.

Opiskelijoiden vastaukset jakautuivat hyvin tasaisesti myös ESG-tekijöiden osalta ja kyseiset tekijät vaikuttavat vain 51 prosenttiin vastaajista siitä huolimatta, että ESG-tekijät ovat hyvin trendikkäitä nykyaikana ja yrityksiltä sekä arvopaperien ja rahastojen välittäjiltä ja tarjoajilta vaaditaan paljon, jotta ESG-vaatimukset täyttyvät. Vastaukset digitaalisen pankkiasioinnin osalta olivat hyvin odotettuja, koska tutkimukseen vastannut kohderyhmä oli pääosin ikärakenteeltaan nuori ja digitaalisen asioinnin riskit, joista puhutaan tämän opinnäytetyön luvussa kaksi, koskettavat usein vanhempaa väestöä. Nuoret asiakkaat eivät ole huolissaan digitaalisen asioinnin riskeistä, koska he ovat kasvaneet digitaalisen asioinnin mukana ja ovat tottuneet kyseiseen asioinnin muotoon sekä osaavat

käyttää palveluita huolellisesti. Todettava kuitenkin on, että huijauksia sattuu myös nuorille ja huijatuksi tuleminen voi vaikuttaa merkittävästi luottamukseen digitaalista pankkiasiointia kohtaan.

Tuloksista havaitaan, että peräti 69 prosenttia vastaajista kertoi, ettei säästämisestä ja sijoittamisesta keskusteltu heidän oman pankkinsa täysi-ikäisyystapaamisen yhteydessä. Tämä on mielestäni mielenkiintoinen yksityiskohta pankkien näkökulmasta. Voisivatko pankit olla aktiivisempia täysi-ikäisyystapaamisessa, mikä pidetään kaikille 18-vuotta täyttäneille ja siten lisätä nuorten asiakkaiden kiinnostusta säästämisen ja sijoittamisen palveluihin?

6.2 Johtopäätökset

Tämän tutkimuksen avulla haettiin vastauksia seuraaviin tutkimusongelmiin.

Ovatko Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijat tietoisia säästämisen ja sijoittamisen pankkipalveluista?

1. Miten paljon opiskelijat saavat neuvoa omalta pankiltaan säästämisen ja sijoittamisen palveluissa?
2. Mitä pankit voivat tehdä parantaakseen säästämisen ja sijoittamisen palveluita ja asiakaskokemusta?
3. Ovatko opiskelijat tietoisia säästämisen ja sijoittamisen tärkeydestä?

Tämän tutkimuksen tulokset koskevat vain kyselyyn vastannutta kohderyhmää ja eivät siten ole yleistettävissä. Vastauksena tutkimuksen pääongelmaan voidaan todeta, että suurin osa kyselytutkimukseen vastanneista Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoista ovat tietoisia säästämisen ja sijoittamisen pankkipalveluista. Tutkimus vastasi myös alaongelmiin hyvin. Suurin osa opiskelijoista kokivat, että pankki voisi olla aktiivisempi asiakkaiden kontaktoinnissa ja säästämisen ja sijoittamisen neuvonnassa. Osa opiskelijoista kertoi myös, että he ovat riittävän tietoisia palveluista ja tarvittaessa he ovat mieluummin itse pankkiin yhteydessä. Opiskelijoiden vastauksista nousi esiin myös yleisen tiedottamisen lisäämisen tarve asiakkaille pankkien puolelta. Pankkien ei siis ole välttämätöntä olla yhteydessä suoraan asiakkaisiin, vaan myös yleisellä tasolla tiedottamisesta on hyötyä, esimerkiksi verkkosivuilla ja mobiilikanavassa. Pankkien on myös erittäin tärkeää olla helposti opiskelijoiden tavoitettavissa, kun tarvetta on. Tämä havainto löytyy sekä tämän työn toisesta luvusta, että kyselytutkimuksen avoimista vastauksista.

Asiakaskokemuksen osalta keskeisiksi tekijöiksi nousivat digitaalisten kanavien muokkaaminen käyttäjäystävällisemmiksi sekä saatavilla olevan sijoitusdatan lisääminen esimerkiksi suorassa osakesijoittamisessa. Vastauksista voidaan myös päätellä, että pankkien on syytä pohtia, miten nämä olisivat valmiita laajentamaan säästämisen ja sijoittamisen tuotevalikoimaansa sekä

mahdollisesti myös muokkaamaan palveluidensa hinnoittelua edullisemmaksi. Tämä voi olla vaikea yhtälö toteuttaa käytännössä, mutta kyseiset asiat olivat hyvin keskeisiä mielipiteitä opiskelijoiden avoimien vastauksien joukossa. Pankkien olisi mielestäni hyvä pohtia, miten nuoriin asiakkaisiin saataisiin panostettua enemmän ja pidettyä heidät kokonaan saman pankin asiakkaina. Nuorella asiakkaalla on kasvuvaraa ja potentiaalia tulevaisuutta ajatellen runsaasti. Tämän tutkimuksen vastauksista huomataan, että jopa yli kolmasosa opiskelijoista säästää tai sijoittaa jonkin muun arvopaperien välittäjän kuin oman pankkinsa kautta, koska tämä on edullisempaa tai helpompaa. Tämä on selkeä kehityskohde pankeille pohdittavaksi, kun asiakkaista kilpaillaan digitalisaation aikana jatkuvasti. Yhteenvetona voidaan todeta, että suurin osa kyselytutkimukseen vastanneista opiskelijoista ovat tietoisia säästämisen ja sijoittamisen merkityksestä. Tätä johtopäätöstä tukee tutkimuksen vastauksista ilmenevät yhtäläisyydet opiskelijoiden selkeän pitkän aikavälin tavoitteellisuudesta ja suunnitelmallisuudesta sekä yleisestä hyvästä pankkien säästämisen ja sijoittamisen palveluiden tietoisuudesta.

6.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuutta on pyrittävä arvioimaan, koska vaikka virheiden syntymistä pyritään estämään, niin virheiltä pystytään vain harvoin välttymään täydellisesti. Tehtyä tutkimusta pyritään arvioimaan kahdella kriteerillä, jotka ovat reliabelius ja validius. Reliabeliudella mitataan, antaaako tutkimus ei-sattumanvaraisia tuloksia. Validiudella mitataan, onko tutkimus onnistunut tutkimaan juuri sitä asiaa, mitä sen oli alun perin ollut tarkoitus tutkia. Keskeistä siis on, onko kohderyhmä ymmärtänyt kyselylomakkeen kysymykset kuten tutkija on niiden tarkoittanut ymmärrettävän ja ovatko vastaukset siten relevantteja tutkimukselle. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2007, 226-227.)

Tässä tutkimuksessa tutkittiin Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden tietoisuutta ja kokemuksia säästämisen ja sijoittamisen pankkipalveluista. Tutkimustulokset perustuvat 87 henkilön perusjoukkoon henkilöistä, jotka opiskelevat liiketaloutta. Vastaajien määrä on mielestäni riittävä ja tutkimustulokset antavat hyvän ja selkeän kuvan lukijalle, sekä havainnollistavat kehityskohteet palveluiden osalta myös pankkisektorille. Tämän tutkimuksen lukija saa käsityksen säästämisestä ja sijoittamisesta sekä digitaalisesta asiakaskokemuksesta pankin asiakkaana, joka tuottaa näkökulmia sekä opiskelijalle, että satunnaiselle lukijalle, joka on kiinnostunut aiheesta.

Tutkimuksen tulokset ovat mielestäni validit ja tutkimuksen kohderyhmä ymmärsi kyselylomakkeen kysymykset ja antoi lisäksi erittäin hyviä avoimia vastauksia, jotka toivat paljon hyödyllistä lisäaineistoa tutkimuksen tueksi. Tutkimuksen tulokset ovat mielestäni relevantteja ja tutkimuksen aihe on erittäin ajankohtainen vallitsevan maailmantalouden tilanteen ansiosta.

6.4 Jatkotutkimusehdotukset

Tämän opinnäytetyön aihetta voi mielestäni tutkia paljon lisää ja siihen voi syventyä monella tavalla sen laajuuden ansiosta. Tämä opinnäytetyö tutki ensisijaisesti Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden tietoisuutta säästämisen ja sijoittamisen pankkipalveluista. Tutkimus kuitenkin käsitteli myös opiskelijoiden oman talouden hallintaa ja taloudellisia tavoitteita. Priorisoin tutkimuksessa säästämisen ja sijoittamisen, mutta henkilökohtaisesti minua jäi kiinnostamaan kuluttajien oman talouden hallinta. Houselin (2021, 12-13) mukaan ihmisten henkilökohtaiset taloudelliset kokemukset vaikuttavat merkittävästi heidän taloudellisiin päätöksiinsä. Aikakaudella, jolle ihminen syntyy, on suuri vaikutus siihen, miten hän näkee ja kokee taloudelliset kysymykset ja kuinka paljon hän uskoo talouden nousuun tai laskuun (Housel 2021, 12-13.) Mielestäni olisi erittäin mielenkiintoista toteuttaa vertaileva tutkimus eri ikäryhmien välillä heidän taloudellisista näkemyksistään. Miten tietoisia eri ikäluokat ovat talouden käsitteistä, Suomen taloudesta ja globaalista taloudesta? Miten kuluttajien taloudelliset kokemukset ja talousosaaminen heijastuvat heidän tämänhetkiseen taloudelliseen tilanteeseensa?

6.5 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi

Opinnäytetyöprosessi oli kokonaisuutena erittäin mielenkiintoinen ja opin kyseisen jakson aikana paljon. Aloitin opinnäytetyöprosessin yhteisillä opinnäytetyöseminaareilla, joissa pohdimme mielenkiintoisia ja potentiaalisia aiheita ohjaajan ja muiden opiskelijoiden kanssa. Seminaareissa ja pankissa kollegoideni kanssa käydyt keskustelut auttoivat minua valitsemaan opinnäytetyöni lopullisen aiheen.

Pysyin hyvin opinnäytetyön suunnittelussa aikataulussa. Tavoitteeni oli valmistua maaliskuussa. Tämä vaati sitä, että opinnäytetyö olisi valmis ja palautettu helmikuun aikana. Aikataulutin prosessin eri vaiheisiin. Ensin oli tärkeää perehtyä lähdekirjallisuuteen ja aloittaa teoriaosuuden laatiminen, jonka jälkeen minulla oli enemmän ymmärrystä ja valmiuksia laatia tutkimuksen kyselylomake kohderyhmälle. Tutkimuksen rajaus valikoitui pankin kollegoiden kanssa ja opinnäytetyöseminaareissa käymieni keskusteluiden pohjalta. Tutkimuslomakkeen laadinnassa kysyin myös mielipidettä kollegoilteni ja kontrolloin kysymykset etukäteen samassa pankissa kanssani työskentelevän varainhoitajan kanssa.

Opinnäytetyöprosessiin sisältyi luonnollisesti myös monia haasteita. Henkilökohtaisen ajankäytön hallinta oli merkittävä tekijä prosessin aikana. Ennen opinnäytetyön aloittamista olin opiskellut päätoimisesti ja tehnyt töitä vain kesäisin ja viikonloppuisin. Syksyllä 2022 jatkoin kuitenkin työskentelemäni pankissa ja päätin tehdä opinnäytetyön päivätyöni ohella. Koen, että kaikissa asioissa aloittaminen on vaikeinta. Tämä piti paikkansa myös opinnäytetyöprosessin osalta. Prosessin

käynnistettyä, saatuani suunnitelman valmiiksi ja ensimmäiset sivut varsinaiseen työhön, koin että pääsin taas vauhtiin kirjoittamisessa ja työ alkoi edetä. Haastavaa oli alkaa kirjoittamaan työpäivän jälkeen, kun koko päivä oli jo vietetty koneen ääressä. Viikonloppuisin haastavaa taas oli aikataulutus. Minun piti pohtia, miten mahdollistaisin työn etenemisen päivinä, jolloin minun pitäisi palautua päivätyöstäni. Aikaa oli tärkeää jättää sekä fyysiselle, että henkiselle palautumiselle. Tämä johti siihen, että kirjoitin työtäni usein enemmän sunnuntaisin kuin lauantaisin. Näin olin virkeä työviikon jäljiltä ja pääsin yhä parempiin tuloksiin. Oman lisähaasteensa toi siirtymiseni henkilöasiakkaiden peruspankkipalveluista yritysasiakkuuksien pariin joulukuussa 2022. Opettelin paljon uusia asioita työni puolesta ja jatkoin opinnäytetyön edistämistä vapaa-ajalla.

Sain opinnäytetyön lopulta valmiiksi alun perin itselleni asettamassa aikataulussa. Olen saanut henkilökohtaisesti paljon hyödyllistä tietoa säästämisen ja sijoittamisen maailmasta ja uskon, että tämän työn lukeminen antaa myös hyviä näkökulmia kohderyhmälle tai satunnaiselle lukijalle, joka on kiinnostunut aiheesta. Mielestäni opinnäytetyö on tärkeä osa tutkintoa; se osoittaa, että olet valmis aloittamaan jotain haastavaa ja suorittamaan sen kunnialla loppuun. Tavoitteeni oli tehdä tutkimus ja raportti, joka on tiivistä asiaa ja kirjoitettu mielenkiintoisella ja asiantuntevalla tavalla tavoitteajan puitteissa. Mielestäni onnistuin tässä tavoitteessa ja olen tyytyväinen lopputuloksiin. Mielestäni tästä prosessista on myös paljon hyötyä työurallani yritys pankkitoiminnan parissa.

Lähteet

- European Central Bank. 2021. Digitalization in European banking: no time like the present. Luettavissa: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/speeches/date/2021/html/ssm.sp211123~1c187cbd67.en.html> . Luettu: 7.2.2023.
- Euro & Talous 2022. Energia hallitsee euroalueen talousnäkyviä vielä pitkään. Luettavissa: <https://www.eurojatalous.fi/fi/2022/3/energia-hallitsee-euroalueen-talousnakymia-viela-pitkaan/> . Luettu: 2.10.2022.
- Gerdt B. Eskelinen S. 2018. Digiajan asiakaskokemus: oppia kansainvälisiltä huipuilta. Alma Talent Oy. Helsinki.
- Gustaffson A. OP Media. 2023. ASP-säästäminen kiinnostaa jälleen. Luettavissa: <https://www.op-media.fi/asunnon-osto/asp-saastaminen-kiinnostaa-jalleen-ja-tulevaisuudessa-sen-merkitys-voikorostua-entisestaan/> . Luettu: 1.2.2023.
- Hallipelto A. 2021. Talousosaaminen 2020-luvulla. Tietosanoma / Art House Oy. Helsinki.
- Hirsjärvi S. Remes P. Sajavaara P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uudistettu painos. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.
- Housel M. 2021. The Psychology of Money. Harriman House Ltd. Petersfield, Hampshire, Iso-Britannia.
- Lähitapiola. 2018. Sukanvarressa inflaatio syö rahasi – 50 vuodessa miljoona sulii sataan tuhatteen euroon. Luettavissa: <https://www.lahitapiola.fi/tietoa-lahitapiolasta/uutishuone/uutiset-ja-tiedotteet/uutiset/uutinen/1509551526642> . Luettu: 7.2.2023.
- Nordea. 2023. Säästäjän rahastot. Millainen säästäjä sinä olet? Luettavissa: <https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/saastaminen-sijoittaminen/rahastot/saastajan-rahastot.html> . Luettu: 11.2.2023.
- Oksanen A. Taloustaito (10/22). 2022. Pankit tunnistavat kun muut eivät osaa. Luettu: 2.11.2022.
- OP. 2023. OP-Amerikka Indeksi – Rahastot. Luettavissa: <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/rahastot/kaikki-rahastot/op-amerikka-indeksi/> . Luettu: 11.2.2023.
- OP. 2023. Yhdistelmärahastot ja säästäjän rahastot. Luettavissa: <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/rahastot/helpot-saastajan-rahastot> . Luettu: 7.2.2023.

OP Media. 2021. Oliko sinullakin lapsena Hippo-säästölipas?. Luettavissa: <https://www.op-media.fi/saastaminen/oliko-sinullakin-lapsena-hippo-saastolipas/> . Luettu: 13.11.2022.

Osakesijoittaja.fi. 2023. Rahastosijoittaminen – Opas sijoitusrahastoihin ja rahastoihin sijoittamiseen. Luettavissa: <https://osakesijoittaja.fi/rahastosijoittaminen/> . Luettu: 7.2.2023.

Saario S. 2020. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. 21. painos. Alma Talent Oy. Helsinki.

Saphir A. Schneider H. Reuters. 2022. Fed seen slowing rate hike pace as inflation eases. Luettavissa: <https://www.reuters.com/markets/us/traders-see-fed-getting-less-aggressive-after-inflation-report-2022-11-10/> . Luettu: 13.11.2022.

Valli R. 2015. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. 2. uudistettu painos. PS-kustannus. Jyväskylä.

Valtiokonttori. 2023. ASP-säästäminen ja ASP-laina. Luettavissa: https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/rahoitus-ja-lainapalvelut/asp-saastaminen-ja-asp-laina/#asp-saastaminen_asp-saastaja . Luettu: 1.2.2023.

Liitteet

Liite 1. Tutkimuksen kyselylomake

1. Ikä? *

2. Sukupuoli? *

Mies

Nainen

En halua sanoa

3. Mikä on ensisijainen tulonlähteesi? *

Palkka

Tuet ja etuudet

Muu tulonlähde, mikä?

4. Säästätö tai sijoitatko säännöllisesti? *

Kerran kuukaudessa

Joka toinen kuukausi

Neljännesvuosittain

Puolivuosittain

En säästä tai sijoita säännöllisesti

5. Miten pitkällä tähtäimellä säästät tai sijoitat? *

- 0-1 vuotta
 Yli 1, enintään 5 vuotta
 Yli 5, enintään 10 vuotta
 Yli 10, enintään 20 vuotta
 Yli 20 vuotta

6. Mitä säästämisen ja sijoittamisen tavoitteita sinulla on? Valitse yksi tai useampi. *

- Taloudellinen riippumattomuus
 Varautuminen pahan päivän varalle
 Oma asunto
 Eläke
 Matka
 Auto
 Muu, mikä?

7. Miten hyvin tunnet pääasiallisen pankkisi säästämisen ja sijoittamisen palvelut? *

- Hyvin
 Melko hyvin
 Välttävästi
 En tunne palveluja

8. Mitä säästämisen ja sijoittamisen palveluita käytät? Valitse yksi tai useampi. *

- Osakesäästötili
 Arvo-osuustili
 Rahastot
 ASP-tili
 Säästötili

9. Oletko käyttänyt opintolainaa säästämiseen tai sijoittamiseen? *

- Kyllä
 En

10. Säästätö tai sijoitatko oman pankkisi vai jonkin muun arvopaperien välittäjän kautta? *

- Oman pankin kautta
 Jonkin muun, miksi?

11. Vaikuttavatko ESG-asiat (ympäristö, yhteiskuntavastuu ja hyvä hallintotapa) säästämisen ja sijoittamisen palveluiden valintoihisi? *

- Kyllä
 Ei

12. Koetko digitaalisen pankkiasioinnin turvalliseksi? *

- Kyllä
 En

13. Keskusteltiinö säästämisen ja sijoittamisesta oman pankkisi täysi-ikäisyystapaamisen yhteydessä? *

- Kyllä
 Ei

14. Mitä toivot omalta pankiltasi säästämisen ja sijoittamisen palveluihin liittyen? Esimerkiksi aktiivisempi kontaktointi, neuvonta, tuotevalikoiman laajentuminen tms. ? *